

کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی و فهرست‌های دستنویس آن

حسین متقی

گنجینه دستنویس‌های کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، که سزاوار است از آن گنجینه سترگ، به عنوان «فرهنگستان بزرگ اندیشه» یاد شود، به جهت جایگاه منحصر بفرد و ویژه‌اش در جهان اسلام، به عنوان سومین گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی، پس از کتابخانه جامع سلیمانیه در استانبول - ترکیه و دارالکتب قاهره در مصر مطرح گردیده است، و نیز به جهت دارا بودن بیش‌ترین دستنویس‌های مرتبط به شیعه اثنی عشری (امامیه)، نخستین کتابخانه از نظر مطالعات شیعی در جهان و نخستین کتابخانه ایران از حیث تعداد نسخه‌های خطی (دارا بودن بیش از چهل هزار مجلد در بیش از هشتاد هزار اثر دستنویس) شناخته شده است.

این کتابخانه، دارای گنجینه‌ای بسیار نفیس و ارزشمند از نسخه‌های خطی اسلامی و علمی به زبان‌های عربی، فارسی، ترکی، اردو، عبری، پهلوی، پشتو، لاتین، سریانی، سانسکریت، مالایایی، اوستایی، امهری (حبشی) و جز آن‌هاست. آثاری ارزنده در

حوزه‌ها و موضوعات متعدّد اسلامی و علمی، همچون: تفسیر، علوم قرآنی، حدیث و درایه، حکمت و فلسفه، منطق، کلام، فقه و اصول فقه، رجال و تراجم، اخلاق، عرفان و تصوّف، تاریخ و سیره، لغت، ادبیات عرب، بلاغت، پزشکی، اسطرلاب، ادب منظوم و مثنوی فارسی، علوم غریبه (جفر و رمل)، هیئت و نجوم، احکام نجوم، ریاضیات (حساب، جبر، هندسه)، کیمیا و شیمی، فیزیک و سایر علوم طبیعی و تطبیقی، در آن گنجینه ارزشمند نگهداری می‌گردد که اینک پژوهشگران علاقمند و تشنه معارف الهی و بشری را، به انتظار نشسته است.

فهرست‌ها و کتاب‌شناسی‌ها، به عنوان مصادر اصلی و سرچشمه‌های نخستین هر نوع پژوهش و تحقیق، و به دگر تعبیر کلیدی طلایی گنجینه‌های سترگ مواریث کهن موجود در کتابخانه‌های جهان، به شمار می‌روند و برای آگاهی و دسترسی به داده‌های اولیه دستنویس‌های کهن و نفیس، هر پژوهشگر متون کهن را، ناگزیر از رجوع به این فهرست‌هاست و آن در حقیقت، راه میانبری است که اینک رایگان در اختیار هر محقق و پژوهشگری نهاده شده است و بحق اگر پژوهشگری را دسترسی به فهرست نسخه‌های خطی موجود در کتابخانه‌ای مقدور نباشد، تردیدی نیست که باب دسترسی به اطلاعات نسخه‌های نفیس آن کتابخانه‌ها نیز تقریباً برای همیشه، به روی او، مسدود است! بنابراین کتابشناسی‌ها و فهرست‌ها، به عنوان آئینه‌ای تمام‌نما از نسخه‌های خطی، کریمانه، هر پژوهشگر تشنه را، تا حدودی از برخی نیازهای پژوهشی ضروری، از راه دور و نزدیک، سیراب می‌سازند.

همزمان با تأسیس کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) و چه بسا پیش از تأسیس رسمی آن، فهرست‌ها و کتابشناسی‌های متنوع و متعددی در معرفی نفاثات دستنویس این کتابخانه، به صورت رسمی یا به مناسبت همایش‌های داخل و خارجی و مانند آن، نوشته شده است. آنچه در پی می‌آید در واقع نوشتاری کوتاه و گزیده در معرفی اجمالی ۱۴۰ عنوان «فهرست» و «کتابشناسی» است که از سوی فهرست‌نگاران برومند و دانشوران اندیشمند، در قالب کتاب مستقل یا به صورت مقاله، در طول سالیان گذشته، برای آگاهی و بهره‌گیری بیش‌تر و بهینه‌دانشمندان و پژوهشگران از این آثار کهن، نوشته شده است.

پایان سخن اینکه تک‌تک این فهرست‌ها، از این جهت برای ما ارزش دو چندان

دارند که، به هر حال آن آثار، غباری از روی موارث کهن و نفیس موجود در این «فرهنگستان بزرگ اندیشه»، برگرفته‌اند؛ مجموعه‌ای ارزنده و منحصر بفرد که با رنج و زحمت و تلاش تحسین برانگیز بزرگ مرجع رحیل جهان تشیع، حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی - قدس سره الشریف - در طی نزدیک به یک قرن، در این گنجینه، گردآوری شده است. این کمینه که به فضل الهی، نزدیک به دو دهه، توفیق همکاری با آن کتابخانه ارزشمند را داشته‌ام، به پاس شکرگزاری این توفیق به ساحت خداوند متعال، این نوشتار کوتاه را، به مناسبت یادمان بزرگ فرهنگبان بی‌عدیل، سترگ فرهنگساز بی‌بدیل و کتاب‌شناس بی‌نظیر، حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، به روان نورانی آن بزرگ مرجع رحیل، تقدیم می‌دارم؛ روحش پر فروغ و روانش شاد.

۱. مرعشی نجفی، محمود:

" معرفی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) "

رک. مجله نامه قم: س ۱، ش ۳-۴، پاییز - زمستان ۱۳۷۷ ش، صص ۳۴۴ - ۳۵۰؛

فارسی.

۲. رفیعی علامرودشتی، علی:

" کتابخانه عمومی حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) "

رک. کتاب و کتابخانه در تمدن اسلامی (مشهد، ۱۳۷۹ ش): دفتر دوم، صص ۸۲۹-

۸۴۵؛ فارسی.

۳. عربی، عبدالله؛ (مصاحبه با دکتر سید محمود مرعشی):

" ... لحظه‌ای درنگ نمی‌کنم "

رک. نشریه کتاب هفته (تهران): ش ۱۵۱، ۸ آذر ۱۳۸۲ ش، ص ۸.

۴. متواری سورکی، پروین:

" [کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) - قم] "

رک. خزائن مکتوب از وقف کتاب تا کتابخانه‌های وقفی (تهران، ۱۳۸۴ ش):

صص ۱۱۸ - ۱۲۸؛ فارسی.

۵. امجد علی:

نسخه‌های خطی شرقی در گستره جهان Oriental manuscripts worldwide
 دهلی نو: انتشارات Ess Ess، ۲۰۰۵ م، وزیری، ۳۱۸ ص؛ انگلیسی.
 در این اثر ۳۳ مجموعه شاخص نسخه‌های خطی شرقی در جهان، از جمله
 کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم، به تفصیل معرفی شده است.

۶. رسولی املشی، مرضیه:

[کتابخانه حضرت آیت‌الله مرعشی نجفی (ره) در: نسخه‌های خطی شرقی در جهان،
 تألیف دکتر امجد علی].
 رک. مجله کتاب ماه کلیات (تهران): س ۸، ش ۸-۹ (پیاپی ۹۲-۹۳)، مرداد -
 شهریور ۱۳۸۴ ش، صص ۵۸-۶۰؛ فارسی.

۷. خانمحمّدی، علی اکبر:

[بررسی و معرفی مجموعه نفیس کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی و ملحقات
 و نوادر آن (به انضمام معرفی منتخبی از نسخه‌های عکسی کتابخانه)].
 رک. گنج و گنجینه (قم، ۱۳۶۰ ش): صص ۱۷۹-۳۶۱؛ فارسی.

۸. مرعشی نجفی، محمود (مصاحبه شونده):

"آشنایی با کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)".
 رک. مجله آینه پژوهش (قم): س ۱، ش ۱، خرداد - تیر ۱۳۶۹ ش، صص ۴۳-۶۱؛
 فارسی.

در ضمن این مصاحبه از ده‌ها نسخه خطی نفیس این کتابخانه، یاد شده است.

۹. مرعشی نجفی، محمود:

[برخی نسخ خطی موجود در کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی مدظله العالی].
 رک. گنجینه دانشمندان (قم، ۱۳۷۰ ش): ج ۹، صص ۳۶-۳۸؛ فارسی.
 در ضمن این مصاحبه ۲۸ نسخه خطی نفیس این کتابخانه سخن به میان آمده است.

۱۰. دانش پژوه، محمد تقی:

" [فهرست برخی] نسخ خطی کتابخانه آیت‌الله مرعشی - قم."
رک. نشریه نسخه‌های خطی (تهران): دفتر ۶، ۱۳۴۸ ش، صص ۳۵۵-۴۲۵؛
مجله میراث شهاب (قم): س ۱۰، ش ۳ (پیاپی ۳۷)، پاییز ۱۳۸۳ ش، صص ۶۳-
۸۸؛ فارسی.

۱۱. دانش پژوه، محمد تقی:

" [چند نسخه خطی در کتابخانه آیت‌الله مرعشی - قم]."
رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۱۰، ش ۱-۲ (پیاپی ۳۵-۳۶)، بهار - تابستان
۱۳۸۳ ش، صص ۲۴۴-۲۴۷؛ فارسی.
در این مقاله ۲۷ دستنویس نفیس عربی و فارسی به اختصار معرفی گردیده است.
گفتنی است که این مقاله پیش‌تر در ضمن عامری نامه (تهران، ۱۳۵۳ ش): صص ۲۴۷-
۲۶۳ با عنوان یادگار سفر قم منتشر شده است.

۱۲. حسینی، سید احمد؛ (زیر نظر: سید محمود مرعشی):

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، قم -
ایران. (مجلدات ۱-۲۷)
قم: کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۵۴-۱۳۷۶ ش،
وزیری؛ فارسی.
جلد نخست: ۱۳۵۴ ش، ۴۰۳ ص + ۳۰۸ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های شماره ۱ -
۴۰۰.
جلد دوم: بی تاریخ [۱۳۵۴ ش]، ۴۲۲ ص + ۱۱۰ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های
شماره ۴۰۱-۸۰۰.
جلد سوم: بی تاریخ [۱۳۵۴ ش]، ۳۸۴ ص + ۲۲۱ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های
شماره ۸۰۱-۱۲۰۰.
جلد چهارم: بی تاریخ [۱۳۵۴ ش]، ۴۲۴ ص + ۲۲۲ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های
شماره ۱۲۰۱-۱۶۰۰.

- جلد پنجم: ۱۳۵۵ ش، ۳۸۸ ص + ۱۵۴ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های شماره
«۱۶۰۱-۲۰۰۰».
- جلد ششم: بی تاریخ [۱۳۵۶ ش]، ۴۴۳ ص + ۹۸ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های
شماره «۲۴۰۰-۲۰۰۱».
- جلد هفتم: ۱۳۵۸ ش، ۳۸۳ ص + ۱۲۳ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های شماره
«۲۴۰۱-۲۸۰۰».
- جلد هشتم: بی تاریخ [۱۳۵۹ ش]، ۴۴۳ ص + ۱۰۶ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های
شماره «۲۸۰۱-۳۲۰۰».
- جلد نهم: ۱۳۶۰ ش، ۳۹۵ ص + ۱۶۴ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های شماره «۳۲۰۱-
۳۶۰۰».
- جلد دهم: ۱۳۶۲ ش، ۳۹۰ ص + ۱۸۲ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های شماره
«۳۶۰۱-۴۰۰۰».
- جلد یازدهم: ۱۳۶۴ ش، ۴۲۰ ص + ۱۵۰ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های شماره
«۴۰۰۱-۴۴۰۰».
- جلد دوازدهم: ۱۳۶۵ ش، ۳۷۹ ص + ۱۱۸ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های شماره
«۴۴۰۱-۴۸۰۰».
- جلد سیزدهم: ۱۳۶۵ ش، ۴۲۴ ص + ۱۰۶ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های شماره
«۴۸۰۱-۵۲۰۰».
- جلد چهاردهم: ۱۳۶۶ ش، ۳۸۴ ص + ۱۰۵ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های شماره
«۵۲۰۱-۵۶۰۰».
- جلد پانزدهم: ۱۳۶۷ ش، ۳۸۷ ص + ۱۰۲ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های شماره
«۵۶۰۱-۶۰۰۰».
- جلد شانزدهم: ۱۳۶۷ ش، ۳۷۰ ص + ۷۸ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های شماره
«۶۰۰۱-۶۴۰۰».
- جلد هفدهم: ۱۳۶۸ ش، ۳۵۲ ص + ۱۱۷ تصویر؛ معرفی دستنویس‌های شماره
«۶۴۰۱-۶۸۰۰».

جلد هجدهم: ۱۳۶۸ ش، ۳۵۴ ص + ۵۹ تصویر؛ معرّفی دستنویس‌های شماره
«۶۸۰۱-۷۲۰۰».

جلد نوزدهم: ۱۳۶۹ ش، ۴۳۲ ص + ۹۰ تصویر؛ معرّفی دستنویس‌های شماره
«۷۶۰۰-۷۲۰۱».

جلد بیستم: ۱۳۷۰ ش، ۳۲۴ ص + ۱۰۸ تصویر؛ معرّفی دستنویس‌های شماره
«۷۶۰۱-۸۰۰۰».

جلد بیست و یکم: ۱۳۷۲ ش، ۳۸۶ ص + ۱۰۶ تصویر؛ معرّفی دستنویس‌های
شماره «۸۰۰۱-۸۴۰۰».

جلد بیست و دوم: ۱۳۷۳ ش، ۳۴۹ ص + ۱۲۰ تصویر؛ معرّفی دستنویس‌های
شماره «۸۴۰۱-۸۸۰۰».

جلد بیست و سوم: ۱۳۷۳ ش، ۳۲۱ ص + ۱۰۸ تصویر؛ معرّفی دستنویس‌های
شماره «۸۸۰۱-۹۲۰۰».

جلد بیست و چهارم: ۱۳۷۴ ش، ۳۴۸ ص + ۹۲ تصویر؛ معرّفی دستنویس‌های
شماره «۹۲۰۱-۹۶۰۰».

جلد بیست و پنجم: ۱۳۷۴ ش، ۲۷۴ ص + ۹۶ تصویر؛ معرّفی دستنویس‌های
شماره «۹۶۰۱-۱۰۰۰۰».

جلد بیست و ششم: ۱۳۷۵ ش، ۴۲۵ ص + ۱۲۵ تصویر؛ معرّفی دستنویس‌های
شماره «۱۰۰۰۱-۱۰۵۰۰».

جلد بیست و هفتم: ۱۳۷۶ ش، ۴۲۴ ص + ۱۲۰ تصویر؛ معرّفی دستنویس‌های
شماره «۱۰۵۰۱-۱۱۰۰۰».

۱۳. مرعشی نجفی، محمود؛ (با همکاری: گروه فهرست‌نگاران کتابخانه)^۱:
فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی
(ره)، قم - ایران «گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی». (مجلدات ۲۸ - ۳۸)

۱. فهرست‌نگارانی که در نگارش این مجلدات از فهرست‌ها نقش داشته یا دارند عبارتند از: آقایان
سید محمد اصفیایی، میر محمود موسوی، محمد حسین امینی، حسین متقی، محمد حسین
اوسطی (همکار جلد‌های ۲۸ - ۲۹)، حسین تبریزیان (همکار جلد‌های ۲۸ - ۳۰) و محمد علی
تبریزیان (همکار جلد ۲۹).

- قم: کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۷۹ - ۱۳۸۸ ش، وزیرى، فارسى.
- جلد بیست و هشتم: ۱۳۷۹ ش، ۷۲۲ ص + ۶۹ تصویر؛ معرفى دستنویس‌هاى شماره «۱۱۰۰۱ - ۱۰۴۰۰».
- جلد بیست و نهم: ۱۳۸۰ ش، ۶۷۸ ص + ۱۰۵ تصویر؛ معرفى دستنویس‌هاى شماره «۱۱۴۰۱ - ۱۰۸۰۰».
- جلد سی‌ام: ۱۳۸۰ ش، ۷۶۱ ص + ۱۴۹ تصویر؛ معرفى دستنویس‌هاى شماره «۱۱۸۰۱ - ۱۲۲۰۰».
- جلد سی و یکم: ۱۳۸۲ ش، ۸۱۲ ص + ۱۴۷ تصویر؛ معرفى دستنویس‌هاى شماره «۱۲۶۰۰ - ۱۲۲۰۱».
- جلد سی و دوم: ۱۳۸۳ ش، ۱۰۵۶ ص + ۱۱۹ تصویر؛ معرفى دستنویس‌هاى شماره «۱۳۰۰۰ - ۱۲۶۰۱».
- جلد سی و سوم: ۱۳۸۴ ش، ۷۴۵ ص + ۲۱۳ تصویر؛ معرفى دستنویس‌هاى شماره «۱۳۴۰۰ - ۱۳۰۰۱».
- جلد سی و چهارم: ۱۳۸۵ ش، ۹۱۵ ص + ۱۲۳ تصویر؛ معرفى دستنویس‌هاى شماره «۱۳۸۰۰ - ۱۳۴۰۱».
- جلد سی و پنجم: منتشر نشده است؛ معرفى دستنویس‌هاى شماره «۱۳۸۰۱ - ۱۴۲۰۰».
- جلد سی و ششم: منتشر نشده است؛ معرفى دستنویس‌هاى شماره «۱۴۲۰۱ - ۱۴۶۰۰».
- جلد سی و هفتم: ۱۳۸۷ ش، ۹۳۴ ص + ۱۶۳ تصویر؛ معرفى دستنویس‌هاى شماره «۱۵۰۰۰ - ۱۴۶۰۱».
- جلد سی و هشتم^۱: ۱۳۸۸ ش، ۹۵۴ ص + ۴۵ تصویر؛ معرفى دستنویس‌هاى شماره «۱۵۳۰۰ - ۱۵۰۰۱».

۱. باید دانست که همکار اختصاصی جلدهاى ۳۳ و ۳۷ میر محمود موسوی، جلدهاى ۳۴ و ۳۸ محمد حسین امینی، جلد ۳۵ محمد علی صالحی و حسین متقی و جلد ۳۶ سید محمد اصفیایی بوده است.

۱۴. دین محمدی، عبدالله (مستعار):

" بررسی فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)،
(جلد ۲۸).".

رک. مجله آینه میراث (تهران): س ۴، ش ۲ (پیاپی ۱۴)، پاییز ۱۳۸۰ ش، صص
۳۳-۳۶، فارسی.

۱۵. حسینی اشکوری، سید احمد؛ (زیر نظر: سید محمود مرعشی):

راهنمای فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی
نجفی. (مجلدات ۱-۲)

قم: کتابخانه حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۷۱ ش، وزیری؛
فارسی.

جلد نخست: صحیح نامه، فهرست الفبایی عناوین نسخه‌های خطی معرفی شده
در جلد‌های ۱-۲۰ فهرست‌های کتابخانه، فهرست اجازه دهندگان (مجیزین) و اجازه
گیرندگان (مُجازین) و اماکن؛ ۳۵۱ ص.

جلد دوم: فهرست موضوعات، فهرست الفبایی مؤلفان دستنویس‌های معرفی
شده در جلد‌های ۱-۲۰ فهرست‌های کتابخانه، ۴۲۶ ص.

۱۶. موسوی، میر محمود؛ متقی، حسین؛ (زیر نظر: سید محمود مرعشی):

راهنمای فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی
نجفی (ره) «گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی». (جلد ۳)

قم: کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۲ ش،
وزیری؛ فارسی.

جلد سوم: فهرست الفبایی عناوین و مؤلفان دستنویس‌های معرفی شده در
جلد‌های ۲۱-۳۰ فهرست‌های کتابخانه به تفکیک زبان‌ها به عربی، فارسی و زبان‌های
دیگر (ترکی، اردو، پشتو)، ۵۱۱ ص.

۱۷. ناشناخته:

"راهنمای نسخه‌های خطی «گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی» (جلد ۳): تألیف میر محمود موسوی - حسین متقی، قم ۱۳۸۲ ش."
 رک. نشریه کتاب هفته (تهران): ش ۱۶۴، ۴ بهمن ۱۳۸۲ ش، ص ۱۸؛ فارسی.

۱۸. نوروزیان، حمیده:

"نگاهی بر راهنمای فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)"، (جلد سوم).
 رک. مجله کتاب ماه کلیات (تهران): س ۷، ش ۷-۶ (پیاپی ۷۷-۷۸)، اردیبهشت - خرداد ۱۳۸۳ ش، صص ۷۱-۷۴؛ فارسی.

۱۹. حافظیان بابلی، ابوالفضل:

"نسخه شناخت: معرفی راهنمای نسخه‌های خطی کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) (جلدهای ۲۱ - ۳۰)، نگارش میر محمود موسوی و حسین متقی."
 رک. فصلنامه کتاب‌های اسلامی (قم): س ۴، ش ۱۴، پاییز ۱۳۸۲ ش، صص ۴۵-۵۰؛ مجله میراث شهاب (قم): س ۱۰، ش ۱-۲ (پیاپی ۳۵-۳۶)، بهار - تابستان ۱۳۸۳ ش، صص ۲۲۷-۲۳۰؛ فارسی.

۲۰. غلامی جلیسه، مجید:

"فهرست کتابخانه مرعشی: گسترده و کارآمد."
 رک. رنج و گنج: یادمان میراث شناس عصر علامه محقق سید احمد حسینی اشکوری (تهران/قم، ۱۳۸۴ ش): صص ۱۴۵-۱۶۰؛ فارسی.

۲۱. الحسینی، سید احمد؛ (اشراف: سید محمود المرعشی النجفی):

التراث العربی فی خزانه مخطوطات مكتبة آية الله العظمی المرعشی النجفی، قم - ایران. (مجلدات ۱-۶)

قم: مكتبة آية الله العظمی المرعشی النجفی (ره)، ۱۴۱۴ هـ، وزیری؛ عربی.

جلد اول: الآداب - تحیات، ۴۸۶ ص.

جلد دوم: تخامیس - خیرة، ۴۷۵ ص.

جلد سوم: دارات - صیغ، ۵۰۷ ص.

جلد چهارم: ضبط - المختار، ۴۷۹ ص.

جلد پنجم: مختارات - الیوم، ۴۹۷ ص.

جلد ششم: الفهارس العامة، ۳۶۵ ص.

فهرست دستنویس‌های عربی معرفی شده در فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه (جلدهای ۱ - ۲۲) است که به صورت موضوعی در ۶ مجلد تنظیم و منتشر گردیده است.

۲۲. برکت، محمد:

" نظم و ابتکار (با نگاهی به التراث العربی) "

رک. رنج و گنج: یادمان میراث شناس عصر علامه محقق سید احمد حسینی اشکوری (تهران / قم، ۱۳۸۴ ش): صص ۱۶۱ - ۱۶۵؛ فارسی.

۲۳. الطباطبایی، عبدالعزیز؛ (تحقیق: السید جعفر الطباطبایی):

" المتقی من مخطوطات المكتبة العامة لآية الله المرعشی (ره) "

رک. المحقق الطباطبایی فی ذاکره السنویة الاولى (قم، ۱۴۱۷ هـ): ج ۲، صص ۷۸۱ - ۸۷۵؛ عربی.

۲۴. الطریحی، محمد سعید:

المخطوطات العربیة فی مكتبة السيد شهاب الدين المرعشی النجفی (ره).

دمشق / بیروت: مرکز الدراسات والبحوث العلمیة، بی تاریخ، ۴۳۵ ص؛ عربی.

از این فهرست در مجله الموسم (بیروت): س ۲، ش ۵، ۱۴۱۰ هـ / ۱۹۹۰ م، ص ۳۵۶

با عبارت «یصدر قریباً» یاد شده و در گنجینه‌های دستنویس‌های اسلامی در ایران: ص

۹۹ هم این اثر کامل معرفی شده است، لیکن گویا تاکنون نسخه‌ای از این فهرست به

این کتابخانه وصول نشده است!

۲۵. المرعشی النجفی، محمود:

نوادر المخطوطات العربیة من القرن الثالث إلى السادس الهجری فی مكتبة آية الله العظمی المرعشی النجفی (ره) الكبری (الخزانة العالمیة للمخطوطات الاسلامیة).
رك. محاضرات مؤتمر المخطوطات العربیة فی ایران (دمشق ۲۰۰۲ م): صص ۲۷۸-۳۵۵؛ سالنامه میراث ماندگار (قم): دفتر ۱، ۱۳۸۲ ش، صص ۷۵-۱۳۸؛ عربی.

۲۶. المرعشی النجفی، محمود:

نوادر المخطوطات العربیة من القرن الثالث إلى السادس الهجری فی مكتبة آية الله العظمی المرعشی النجفی (ره) الكبری (الخزانة العالمیة للمخطوطات الاسلامیة) بمناسبة ندوة المخطوطات العربیة فی ایران (دمشق ۲۰۰۲ م - ۱۴۲۳ هـ).
قم: مكتبة آية الله العظمی المرعشی النجفی (ره) «الخزانة العالمیة للمخطوطات الاسلامیة»، ۱۴۲۳ هـ / ۲۰۰۲ م، ۸۵ ص + ۹۸ تصویر، وزیرى كوچك، عربی.

۲۷. فهرست نگاران كتابخانه ۱:

فهرست نامگوی نسخه های خطی كتابخانه حضرت آيت الله العظمی مرعشی نجفی (ره).
فارسی، ۱۳۷۱ - ۱۳۷۶ ش، اصل فهرست برگه های دستنوشته در آرشیو بخش فهرست نگاری كتب خطی كتابخانه بزرگ حضرت آيت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم نگهداری می شود. در این فهرست دستنوشته نامگوی بیش از ۱۴۰۰۰ دستنویس به زبان های عربی، فارسی، ترکی و اردو فهرست نشده كتابخانه یاد شده، طی ۶ سال به صورت نامگوی و گاه توصیفی فهرست و به دو صورت ترتیب شماره مسلسل (موقت) و فهرست الفبایی آنها معرفتی گردیده است. گفتنی است بسیاری از این نسخ به تدریج در مجلدات ۲۸ به بعد فهارس تحلیلی كتابخانه، توصیف گردیده است.

۱. فهرست نگارانی که در شکل گیری این اثر سهم بودند عبارت بودند از آقایان: میر محمود موسوی، میر قاسم موسوی، ... محمدی، عارف رمضان (از جمهوری آذربایجان)، محمد حسین اوسطی، ابوالحسن شمس، ناصر رستمی، حسین تبریزیان، محمد جواد طالبی، احمد سلیمانی، حسن طاهری مقدم، محمد حسین امینی، علی سخندان، حسین متقی و....

۲۸. مرعشی نجفی، محمود:

فهرست نامگوی نسخه‌های خطی کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره). فارسی، از سال ۱۳۷۰-۱۳۸۸ ش، اصل فیش برگه‌ها (فهرست برگه) در آرشیو گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم نگهداری می‌شود. فهرست دستنوشته نامگوی بسیار ارزشمند و نفیس از داده‌های اولیه هزاران نسخه خطی جدید خریداری شده، وقفی یا اهدا شده به کتابخانه مرحوم آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (بر حسب ورود دستنویس‌ها به کتابخانه) به خط تولیت و ریاست کتابخانه، آقای دکتر سید محمود مرعشی، با همکاری بخش اعلام و وصول دستنویس‌ها است، که در قالب فیش برگه (فهرست برگه) تنظیم گردیده است؛ این فهرست برگه‌ها مشتمل بر عنوان اثر، مؤلف، موضوع، کاتب، تاریخ کتابت، ویژگی‌های هنری نسخه، اعم از تذهیب، جلد، نقاشی و... بوده و همچنین در این برگه‌ها مشخصات واقف، فروشنده و یا اهدا کننده نسخه بیان شده است.

۲۹. مرعشی نجفی، محمود؛ (با همکاری: گروه فهرست‌نگاران کتابخانه):

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره). (مجلدات ۳۵ - ۴۰)

فارسی، از سال ۱۳۸۲ ش تاکنون، اصل دستنوشته فیش‌های فهرست‌نگاری در بخش فهرست‌نویسی کتب خطی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم نگهداری می‌شود. فهرست تفصیلی نسخه‌های خطی کتابخانه، به زبان‌های عربی، فارسی، ترکی و اردو برای جلد‌های ۳۵ - ۴۰، مشتمل بر شماره‌های «۱۳۰۸۱ - ۱۶۲۰۰» است که در قالب فیش‌های مخصوص فهرست‌نگاری تنظیم گردیده و البته برخی مجلدات آن تاکنون (۱۳۸۸ ش) منتشر نشده است. گفتنی است همکاران فهرست‌نگار در این فهرست‌ها به ترتیب عبارتند از: حسین متقی و محمد علی صالحی (ج ۳۵)، سید محمد اصفیایی (ج ۳۶)، میر محمود موسوی (ج ۳۷)، محمد حسین امینی (ج ۳۸) و...؛ که با سرپرستی ریاست و تولیت محترم کتابخانه، جناب آقای دکتر سید محمود مرعشی انجام گرفته است.

۳۰. نوری، حسن:

فهرست نامگوی نسخ خطی کتابخانه عمومی آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره). اصل این فیش‌های مقوایی دستنوشته به خط خوش مرحوم نوری، در میان برگ‌های نسخ خطی کتابخانه در گنجینه دستنویس‌ها در کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) نگهداری می‌شود؛ گفتنی است بسیاری از این نسخه‌ها به تدریج در سال‌های بعد مجدداً در ضمن فهرس جدید کتابخانه توصیف گردیده است.

۳۱. الطباطبایی، عبدالعزیز:

" [مستدرک فهرس مخطوطات مكتبة آية الله العظمى المرعشى النجفى (ره)] ".
 رك. المحقق الطباطبائي في ذكره السنوية الاولى (قم، ۱۴۱۷هـ): ج ۲، صص ۸۷۷-۹۲۸؛ عربی.

۳۲. حسینی اشکوری، سید احمد:

مستدرکات فهرست کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره).
 رك. پیام بهارستان (تهران): ش ۵۴، ص ۷.
 استدرکات فهرست ۲۷ جلدی مؤلف است که نگارنده طی سال‌ها اشتغال به فهرست‌نگاری در کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی (ره) نگاشته است. ممکن است بخش عمده‌ای از این استدرکات در واقع همان استدرکات و تصحیحاتی باشد که طی ۸۰ صفحه در جلد نخست راهنمای مجلدات ۱ - ۲۰ فهرست کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) درج شده است.

۳۳. اصفیایی، سید محمد:

استدرکاتی بر فهرست‌های نسخه‌های خطی کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره).
 مجموعه‌ای ارزشمند، مشتمل بر صدها استدرک، نگارش ریاست محترم بخش فهرست‌نگاری نسخ خطی کتابخانه، استاد بزرگوار، جناب سید محمد اصفیایی بر فهرست‌های کتابخانه (مجلدات ۱ - ۲۷) است که به صورت دستنوشته در دفتری و

نیز فیش کارت، نزد نگارنده آن در بخش فهرست‌نگاری این کتابخانه نگهداری می‌شود. این استدراکات بیش‌تر در قلمرو دستنویس‌هایی است که با موضوع کلام، فلسفه، منطق و تفسیر مرتبط بوده است.

۳۴. متقی، حسین:

مستدرکات فهرس دستنویس‌های کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی

نجفی (ره).

فارسی، ۱۳۷۳ - ۱۳۸۶ ش؛ اصل این یادداشت‌های اصلاحی دستنوشته، در بخش فهرست‌نویسی نسخه‌های خطی کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم نگهداری می‌گردد. از آنجایی که در مجموعه فهرست‌های منتشر شده نسخه‌های خطی کتابخانه مرحوم آیت الله العظمی مرعشی نجفی (مجلدات ۱ - ۲۷)، به جهت فهرست‌نگاری بدون رفرنس، اشتباهاتی، بخصوص در نسخه‌هایی که به صورت مجموعه هستند، راه یافته است و گاهی نیز نسخه‌های خطی چندی، از قلم فهرست‌نگار افتاده است؛ البته ناگفته نماند که از سوی ایشان، سیاه‌های مشتمل بر استدراکات و اصلاحات این فهرست‌ها (شامل مجلدات ۱ - ۲۰) در ۸۰ ص نگارش یافته و در صفحات آغازین جلد نخست راهنمای این فهرست‌ها، منتشر گردیده است. گفتنی است جز این موارد، نویافته‌ها، استدراکات و اصلاحات جدیدی هم طی سال‌های ۱۳۷۳ - ۱۳۸۴ ش، بر همان مجلدات فهرس دستنویس‌ها، از سوی گروه فهرست‌نویسی کتابخانه آقایان: سید محمود مرعشی؛ سید محمد اصفیایی؛ میر محمود موسوی؛ ابوالفضل حافظیان؛ محمد حسین امینی؛ حسین متقی و... نگارش یافته است. به جهت اهمیت این استدراکات و نویافته‌ها، نگارنده سطور در صدد برآمد در قدم نخست، آثاری که تنها از جلد اول فهرست کتابخانه از دید فهرست‌نگار محترم دور مانده است، آماده نموده و منتشر سازد که ذیلاً گزارشی از آن‌ها آمده است.

۳۵. متقی، حسین:

" نسخه‌های نویافته: استدراکات جلد نخست فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه

بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)."

رک. میراث شهاب (قم): س ۱۲، ش ۳ - ۴ (پیاپی ۴۵ - ۴۶)، پاییز - زمستان ۱۳۸۵

ش، صص ۱۸۲ - ۲۳۰ (بخش اول)؛ س ۱۳، ش ۱ - ۲ (پیاپی ۴۷ - ۴۸)، بهار - تابستان ۱۳۸۶ ش، صص ۱۴۱ - ۱۸۸، (بخش دوم)؛ س ۱۳، ش ۳ - ۴ (پیاپی ۴۹ - ۵۰)، پاییز - زمستان ۱۳۸۶، صص ۱۲۵ - ۱۶۲ (بخش سوم)، فارسی.

فهرستی از ۱۱۹ دست نویس فراموش شده در زوایا و خمول مجموعه دستنویس‌های معرفی شده در جلد نخست فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی (ره) است که در این سلسله مقالات، راقم با امعان نظر بیشتری، برای نخستین بار به معرفی آن‌ها پرداخته است.

۳۶. متقی، حسین:

فهرستواره نسخه‌های خطی کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره). فارسی، ۱۳۷۶ - ۱۳۸۰ ش، اصل فهرست دست‌نویسه نامگوی در بخش فهرست‌نگاری کتب خطی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم نگهداری می‌شود. فهرستواره عناوین دستنویس‌های کتابخانه، شماره‌های «۱ - ۱۲۲۰۰»، شامل نسخ خطی معرفی شده در مجلدات ۱ - ۳۰ فهرس کتابخانه است، که بر روی متن چاپی نخستین مجلد راهنمای دستنویس‌های کتابخانه (عناوین مجلدات ۱ - ۲۰) افزوده شده است.

۳۷. متقی، حسین:

فهرست نامگوی دستنویس‌های کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره). فارسی؛ ۱۳۷۵ - ۱۳۷۹ ش؛ به جهت مفصل بودن توصیف نسخه‌ها در فهرس چندین جلدی کتابخانه، دسترسی به داده‌های نخستین و اولیه نسخ خطی کتابخانه برای پژوهشگران دشوار می‌نمود و راهنمای نسخه‌های خطی نیز بیش از حد مختصر بود، نگارنده بر آن شد فهرستی نامگوی به صورت الفبایی شامل: عنوان اثر، پدیدآور، موضوع، زبان، تعداد برگ، تاریخ کتابت و شماره نسخه؛ برای تسهیل در مراجعه محققان تهیه نماید. ادامه نگارش این اثر، اکنون بدلائلی، متوقف شده است.

Mottaghi, H.

A hand list of rabic, Persian, Turkish, Urdu and Pashto manuscripts in the late grand

Ayatollah Marashi library in Qom - Iran.

۳۸. متقی، حسین:

فهرست نامگوی دستنویس‌های عربی، فارسی، ترکی، اردو و پشتو در کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، قم - ایران.
انگلیسی، فهرستی نامگوی برای نسخه‌های خطی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) به زبان انگلیسی است که در آن عنوان اثر، پدیدآور، موضوع، زبان، تعداد برگ، تاریخ کتابت و شماره نسخه‌ها قید شده است، نگارش این اثر از سال ۱۳۷۷ ش بنا بر ضرورتی که نسبت به وجود فهرستی به زبان انگلیسی و نیز مراجعه محققان سایر کشورها به داده‌های این نسخ به شدت احساس می‌شد، شروع گردید، لیکن اکنون ادامه نگارش این فهرست، به دلائلی، متوقف شده است.

۳۹. متقی، حسین:

فهرست دستنویس‌های فارسی کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره).
۳۰٪ از دستنویس‌های فارسی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، پیش از این در ضمن فهرست نسخه‌های خطی (مجلدات ۱ - ۲۷) منتشر شده از سوی کتابخانه، معرفی شده‌اند، لیکن از آنجایی که اصلاحات و بازیافته‌های فراوانی در سال‌های پس از فهرست‌نگاری نسبت به دستنویس‌های فارسی صورت گرفته، در سال ۱۳۷۵ ش نگارنده سطور تصمیم گرفت بار دیگر با امعان نظر بیش‌تری نسبت به معرفی و فهرست‌نگاری اختصاصی آن نسخ همّت گمارد، خصوصاً این‌که در نسخه‌هایی که به صورت مجموعه هستند، در فهرست‌نگاری نخستین ناخواسته اشتباهاتی راه یافته و احیاناً رساله‌های کوچک و بزرگ از نظر نگارنده پیشین فهرست‌ها مخفی مانده است، که اهمیت و ضرورت این بازنگاری را دوچندان می‌نمود. ادامه نگارش این فهرست نیز اکنون به دلائلی متوقف گردیده است.

۴۰. متقی، حسین؛ (به سرپرستی: سید محمود مرعشی):

فهرست نسخه‌های خطی ترکی کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی قم - ایران. (جلد اول).

قم: کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) و گنجینه جهانی

مخطوطات اسلامی، ۱۳۸۱ ش، ۳۷۶ ص + ۴۹ تصویر؛ وزیری، فارسی.

در جلد نخست این اثر ۲۱۳ دستنویس به زبان ترکی با لهجه‌های گوناگون عثمانی، آذری، ازبکی موجود در این کتابخانه به تفصیل گزارش گردیده است. گفتنی است که این نسخه‌ها پیش‌تر در جلد‌های ۱- ۲۷ فهرست‌های کتابخانه معرفی شده بوده که اینک با امعان نظر بیش‌تری به معرفی مجدد آن‌ها اقدام شده است. به نظر می‌رسد در صورت نگارش جلد‌های دیگر فهرست، تعداد مجلدات فهرست‌های دستنویس‌های ترکی کتابخانه به پنج جلد بالغ گردد.

۴۱. بیات، سید حیدر:

"نگاهی به فهرست نسخه‌های خطی ترکی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، نگارش حسین متقی".

رک. نشریه پیام قم: س ۶، ش ۲۰۲، ۵ دی ۱۳۸۲ ش، ص ۴؛ فارسی.

۴۲. متقی، حسین:

فهرست نسخه‌های خطی ترکی کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (جلد دوم).

۲۰٪ از دستنویس‌های ترکی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، با لهجه‌های: عثمانی، آذری، چغتایی، ازبکی و... پیش از این در فهرست نسخه‌های خطی (مجلدات ۱- ۲۷) منتشر شده از سوی کتابخانه معرفی شده‌اند، لیکن اشتباهاتی در معرفی این نسخ، خصوصاً در نام اثر و مؤلف آن رخ داده بود که اهمیت و ضرورت بازنگاری مجدد دستنویس‌های ترکی را دو چندان می‌نمود؛ بر این اساس، نگارنده در سال ۱۳۷۴ ش تصمیم گرفت بار دیگر با امعان نظر بیش‌تری نسبت به معرفی و فهرست‌نگاری اختصاصی نسخ ترکی معرفی شده در فهرست کتابخانه، اقدام نماید، الحمدلله در سال ۱۳۸۱ ش نخستین جلد از این فهرست که حاوی ۲۱۳ دستنویس ترکی معرفی شده در فهرست کتابخانه (مجلدات ۱- ۳۰) بود، منتشر گردید، جلد دوم این فهرست نیز اختصاص به معرفی بخش دیگری از نسخه‌های خطی ترکی با لهجه‌های گوناگون موجود در این کتابخانه بزرگ دارد. این جلد از فهرست هنوز منتشر نشده است.

Mottaghi, H.

Kurezes verzeichniss der Turkischen handschriften der gross ayatollah Maraschi bibliothek zu Qom - Iran (Teil 1).

۴۳. متقی، حسین:

فهرست نامگوی دستنویس‌های ترکی کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (بخش اول).

آلمانی، این فهرست دستنوشته، در واقع بخش نخست از چکیده جلد اول فهرست دستنویس‌های ترکی منتشر شده در سال ۱۳۸۱ ش از سوی نگارنده است که بخش معظمی از آن در دانشگاه هاینس گوتنبرگ شهر ماینز - آلمان (۲۰۰۶ م) از سوی راقم به آلمانی ترجمه و نگارش یافته است. این مقاله به حول و قوه الهی، در یکی از نشریات اروپایی منتشر می‌گردد.

۴۴. تهرانی (منزوی)، آقا بزرگ (محمد محسن):

[بعض مخطوطات مكتبة السيد شهاب الدين في مشهد فاطمة المعصومة سلام الله

عليها].

فهرست دستنوشته به خط مرحوم علامه آغا بزرگ تهرانی است که در آن برخی نسخ کتابخانه مرحوم آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) را پیش از تأسیس رسمی این کتابخانه، فهرست نموده است. نسخه اصل این فهرست در کتابخانه مجلس شورای اسلامی نگهداری می‌گردد. تصویری از این فهرست در کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) موجود است و باید افزود که این فهرست در برگ‌های ۲۸ - ۲۹ و ۳۵ - ۳۸ آن مجموعه نفیس درج گردیده است.

۴۵. تهرانی (منزوی)، آقا بزرگ (محمد محسن)؛ (به اهتمام: محمد حسین

حکیم):

فهرس مخطوطات مكتبة آية الله العظمى المرعشى النجفى (ره).

رک. کتابشناسی توصیفی حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی (قم، ۱۳۸۲ ش):

صص ۵۷۵ - ۵۹۰؛ عربی.

در این سیاهه، بخشی (حدود ۷۸ نسخه) از نسخه‌های خطی مرحوم آیت‌الله

العظمی مرعشی نجفی (ره) معرفی شده است.

۴۶. تهرانی (منزوی)، محسن (آقا بزرگ)؛ (به اهتمام: سیّد محمود مرعشی):
 "نسخه‌های خطی آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) معرفی شده در الذریعة".
 رک. کتابشناسی توصیفی حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی (قم، ۱۳۸۲ ش):
 صص ۳۹۷-۴۱۸؛ فارسی.

در این مقاله، چکیده‌ای از دستنویس‌های کتابخانه شخصی مرحوم آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) معرفی شده در مجلدات ۲۶ گانه کتاب شریف الذریعة إلى تصانیف الشيعة، گزارش گردیده است.

۴۷. تهرانی (منزوی)، محسن (آقا بزرگ)؛ (به اهتمام: حسین متقی):
 فهرس مخطوطات مكتبة آية الله العظمى المرعشى النجفى (ره) المستل من الذریعة
 وطبقات أعلام الشيعة.

فهرست ماشین نویسی شده (منتشر نشده) از صدها نسخه خطی مجموعه قدیمی کتابخانه شخصی مرحوم آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی، قبل از تأسیس رسمی کتابخانه معظم له، در قم است که آقا بزرگ تهرانی به مناسبت در جای جای کتاب گرانسنگ خویش الذریعة یا طبقات أعلام الشيعة با عناوینی مانند: «رأيتها عند العلامة السيّد شهاب الدّین الشهير بأقا نجفی التبریزی، رأيتها عند السيّد شهاب الدّین، عند السيّد شهاب التبریزی كما كتبه إلينا و...» معرفی نموده است. روی برگ نخست این دستنویس‌ها عموماً عبارت: «أرسل إلى الذریعة» دیده می‌شود، که مرحوم آیت‌الله العظمی مرعشی (ره) هنگام نگارش الذریعة داده‌های نامگوی و اولیه نسخه‌های خویش را به آقا بزرگ ارسال داشته‌اند. عجیب است از برخی نسخه‌های موجود در این کتابخانه که عبارت «أرسل إلى الذریعة» روی برگ آغازین آن مشاهده می‌گردد، ولی از آن‌ها یادی در الذریعة نشده است! البته ممکن است که این داده‌ها و اطلاعات بنا به عللی به دست مرحوم آقا بزرگ نرسیده یا از قلم مرحوم آقا بزرگ افتاده باشد.

۴۸. رفیعی علامرودشتی، علی:

[نفايس كتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم].

رک. کتابشناسی توصیفی حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی (قم، ۱۳۸۲ ش):
 صص ۶۰۶-۶۰۹؛ فارسی.

۴۹. مرعشی نجفی، محمود:

" شصت و سه نسخه خطی نفیس از سده‌های چهارم و پنجم و ششم هجری."
رک. سالنامه میراث اسلامی ایران (قم): دفتر ۱، ۱۳۷۳ ش، صص ۴۴۵ - ۴۷۵؛
فارسی.

۵۰. مرعشی نجفی، محمود:

" یکصد و سه نسخه خطی نفیس از قرن هفتم هجری."
رک. سالنامه میراث اسلامی ایران (قم): دفتر ۲، ۱۳۷۴ ش، صص ۵۲۷ - ۵۸۱؛
فارسی.

۵۱. مرعشی نجفی، محمود:

" دویست و هشتاد نسخه خطی نفیس از قرن هشتم هجری."
رک. سالنامه میراث اسلامی ایران (قم): دفتر ۳، ۱۳۷۵ ش، صص ۵۰۷ - ۶۱۷؛
فارسی.

۵۲. [مرعشی نجفی، محمود]:

" معرفی نسخه‌های نفیس کتابخانه [حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)]
(۱-۲) ".

رک. مجله [میراث] شهاب (قم): س ۲، ش ۴ (پیاپی ۶)، زمستان ۱۳۷۵ ش، صص
۲۶ - ۳۰ (بخش نخست: معرفی سه نسخه خطی شامل سواطع الالهام، تفسیر المحيط
الاعظم والبحر الخضم و کتاب گیهان شناخت)؛ س ۳، ش ۱ (پیاپی ۷)، بهار ۱۳۷۶ ش،
صص ۱۲ - ۱۵؛ (بخش دوم: معرفی سه نسخه خطی شامل بلابل القلاقل، الكشف
والبيان فی تفسیر القرآن و تفسیر لوامع التنزیل)؛ فارسی.

۵۳. مرعشی نجفی، محمود:

" ده نسخه خطی نفیس."
رک. مجله [میراث] شهاب (قم): س ۳، ش ۴ (پیاپی ۱۰)، زمستان ۱۳۷۶ ش، صص
۲ - ۷؛ فارسی.

۵۴. مرعشی نجفی، محمود:

" گنجینه کتابخانه: چهارصد و پنجاه نسخه نفیس از قرن چهارم تا هشتم هجری ".
رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۵، ش ۱ (پیاپی ۱۵)، بهار ۱۳۷۸ ش، صص ۶۰-۱۵۱؛ فارسی.

۵۵. مرعشی نجفی، محمود:

" خرید کتاب [خطی] ".

رک. مجله [میراث] شهاب (قم): س ۳، ش ۳ (پیاپی ۹)، پاییز ۱۳۷۶ ش، ص ۳۷؛ فارسی.

در این مقاله ۹ دستنویس نفیس عربی و فارسی خریداری در پاییز ۱۳۷۶ ش برای کتابخانه گزارش شده است. در این مقاله همچنین آمده که در این مقطع زمانی ۲۰ دستنویس اهدا و نیز ۴۰۹ نسخه خطی خریداری شده که تعداد ۲۸۰ دستنویس مربوط به کتابخانه مرحوم حجة الاسلام حسینی ساکن اصفهان بوده که از وراثت وی برای این کتابخانه بزرگ، خریداری شده است.

۵۶. مرعشی نجفی، محمود:

" خرید نسخه‌های خطی ".

رک. مجله [میراث] شهاب (قم): س ۳، ش ۴ (پیاپی ۱۰)، زمستان ۱۳۷۶ ش، صص ۵۳-۵۴؛ فارسی.

در این نوشتار ۲۵ دستنوشته نفیس به صورت نامگوی توصیف گردیده است. گفتنی است در این مقطع (زمستان ۱۳۷۶ ش)، ۱۵۰ نسخه خطی نفیس، خریداری و ۴۳ دستنویس نیز از سوی افراد خیر و مؤمن به این گنجینه جهانی، اهدا و وقف گردیده است.

۵۷. مرعشی نجفی، محمود:

" نسخه‌هایی کهن که به تازگی خریداری و یا اهدا شده‌اند ".

رک. مجله [میراث] شهاب (قم): س ۴، ش ۱ (پیاپی ۱۱)، بهار ۱۳۷۷ ش، صص ۲۰۰-۲۰۱؛ فارسی.

در این فهرست در حدود ۴۴ نسخه خطی به صورت نامگوی توصیف گردیده است. ضمناً در این مقطع زمانی (بهار ۱۳۷۷ ش) تعداد ۱۸۱ دستنویس خریداری و ۵۰ نسخه به این کتابخانه اهدا یا وقف گردیده است.

۵۸. مرعشی نجفی، محمود:

" خرید نسخه‌های خطی "

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۴، ش ۲ (پیاپی ۱۲)، تابستان ۱۳۷۷ ش، صص ۹۲-۹۳؛ فارسی.

در این فهرست بیست و چهار نسخه خطی نفیس به صورت نامگوی گزارش شده است. گفتنی است که در این مقطع زمانی (تابستان ۱۳۷۷ ش) ۱۲۶ نسخه خطی به صورت خریداری و ۱۹۸ دستنویس نیز به این کتابخانه اهدا یا وقف گردیده است. بیش‌ترین نسخه‌ها مربوط به دستنویس‌های کتابخانه مرحوم ثقة الاسلام تبریزی در تبریز و کتابخانه آیت‌الله بهاری همدانی در بهار بوده است.

۵۹. مرعشی نجفی، محمود:

" خریداری نسخه‌های کهن "

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۴، ش ۳ (پیاپی ۱۳)، پاییز ۱۳۷۷ ش، صص ۶۴-۶۵؛ فارسی.

در این مقاله بیست نسخه خطی نفیس به صورت نامگوی توصیف گردیده است. گفتنی است که در این مقطع زمانی (پاییز ۱۳۷۷ ش)، ۱۸۳ نسخه خطی به صورت خریداری و ۴۹ دستنویس نیز به این مرکز فرهنگی اهدا یا وقف گردیده است.

۶۰. مرعشی نجفی، محمود:

" خرید نسخه‌های کهن "

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۴، ش ۴ (پیاپی ۱۴)، زمستان ۱۳۷۷ ش، صص

۵۹-۶۰؛ فارسی.

در این مقاله ده نسخه خطی نفیس به صورت نامگوی گزارش شده است. گفتنی است که در این مقطع زمانی (زمستان ۱۳۷۷ ش) ۱۱ دستنویس به صورت خریداری و ۳۳ دستنویس نیز به این مرکز فرهنگی اهدا گردیده است.

۶۱. مرعشی نجفی، محمود:

"نسخه‌های خطی خریداری شده و اهدایی".

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۵، ش ۱ (پیاپی ۱۵)، بهار ۱۳۷۸ ش، صص ۲۰۱-۲۰۴؛ فارسی.

در این فهرست ۵۴ نسخه خطی نفیس به صورت نامگوی توصیف گردیده که تعدادی از آن‌ها مربوط به کتابخانه خاندان مرحوم علامه فیض کاشانی در کاشان بوده است که ساله‌های اخیر از بازماندگان و نوادگان آن شخصیت سترگ علمی، برای کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) خریداری گردیده است. گفتنی است که در این مقطع زمانی (بهار ۱۳۷۸ ش)، ۱۲۸ نسخه خطی به صورت خریداری و ۳۰۰ دستنویس نیز از سوی افراد خیر و مؤمن به این کتابخانه اهدا یا وقف گردیده است.

۶۲. مرعشی نجفی، محمود:

"کتاب‌های خطی خریداری و اهدا شده به [کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی

مرعشی (ره)]".

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۵، ش ۳-۴ (پیاپی ۱۷-۱۸)، پاییز - زمستان ۱۳۷۸ ش، صص ۱۴۹-۱۵۲؛ فارسی.

در این فهرست ۷۱ نسخه خطی نفیس به صورت نامگوی گزارش شده است. گفتنی است که در این مقطع زمانی (تابستان - زمستان ۱۳۷۸ ش) تعداد ۱۰۸ نسخه خطی به صورت خریداری و ۱۲۹ دستنویس نیز به این کتابخانه اهدا یا وقف گردیده است.

۶۳. مرعشی نجفی، محمود:

"خرید کتاب [خطی]".

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۶، ش ۱ (پیاپی ۱۹)، بهار ۱۳۷۹ ش.

در این فهرست ۶۷ نسخه خطی نفیس به صورت نامگوی معرفی شده و تعدادی از نسخه‌های خطی توصیف شده در این مقاله مربوط به کتابخانه شخصی مرحوم سعید نفیسی می‌باشد. در این مقطع زمانی (بهار ۱۳۷۹ ش) تعداد ۱۳۴ نسخه خطی به صورت خریداری و ۳۶ دستنویس نیز به این مرکز فرهنگی اهدا یا وقف گردیده است.

۶۴. مرعشی نجفی، محمود:

"نسخه‌های جدید کتابخانه: گزیده‌ای از نسخه‌های کهن و نفیس تازه خریداری شده".
رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۶، ش ۴ (پیاپی ۲۲)، زمستان ۱۳۷۹ ش، صص ۱۴-۱۹؛ فارسی.

در این مقاله ۱۸ نسخه خطی نفیس فارسی و عربی به صورت نامگوی گزارش شده است.

۶۵. مرعشی نجفی، محمود:

"نسخه‌های خریداری شده".

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۷، ش ۱-۲ (پیاپی ۲۳-۲۴)، بهار - تابستان ۱۳۸۰ ش، صص ۲۲-۴۶؛ فارسی.

در این مقاله ۱۰۸ نسخه خطی نفیس به صورت نامگوی توصیف گردیده است گفتنی است که بخشی از این دستنویس‌ها شامل ۹۳ نسخه مربوط به کتابخانه خاندان مرحوم علامه آیت‌الله حاج میرزا محمود طباطبایی بروجردی «صاحب المواهب السنّیة» در بروجرد می‌باشد که اخیراً از بازماندگان آن مرحوم برای این کتابخانه بزرگ خریداری گردیده است.

۶۶. مرعشی نجفی، محمود:

"نسخه‌های [خطی تازه] خریداری شده".

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۷، ش ۳-۴ (پیاپی ۲۵-۲۶)، پاییز - زمستان ۱۳۸۰ ش، صص ۱۶-۲۵؛ فارسی.

در این فهرست ۴۲ نسخه خطی نفیس به صورت نامگوی توصیف گردیده است.

۶۷. مرعشی نجفی، محمود:

"نسخه‌های [خطی] خریداری شده."

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۸، ش ۲ (پیاپی ۲۸)، تابستان ۱۳۸۱ ش، صص ۷-۲۵؛ فارسی.

در این فهرست ۸۷ نسخه خطی نفیس - که بیش‌ترین آن‌ها مجموعه (دارای چند رساله) می‌باشد - به صورت نامگوی معرفتی شده است. گفتنی است که در این مقطع زمانی (بهار - تابستان ۱۳۸۱ ش) تعداد ۱۹۰ نسخه خطی به صورت خریداری و ۶۵ دستنویس نیز به این کتابخانه اهدا یا وقف گردیده است.

۶۸. مرعشی نجفی، محمود:

"نسخه‌های خطی نفیس خریداری شده."

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۸، ش ۴ (پیاپی ۳۰)، زمستان ۱۳۸۱ ش، صص ۴۴-۷۲؛ فارسی.

در این فهرست ۲۴۰ نسخه خطی نفیس عربی و فارسی به صورت نامگوی توصیف گردیده است که مربوط به نسخه‌های خطی خریداری شده برای این کتابخانه بزرگ در نیمه دوم سال ۱۳۸۱ ش می‌باشد.

۶۹. مرعشی نجفی، محمود:

"نسخه‌های جدید: گزیده‌ای از نسخه‌های خطی نفیس خریداری شده یا اهدایی."

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۹، ش ۲ (پیاپی ۳۲)، تابستان ۱۳۸۲ ش، صص ۳-۴۱؛ فارسی.

در این فهرست بدون احتساب مجموعه‌ها و رسایل درون آن‌ها ۳۱۶ نسخه خطی نفیس به صورت نامگوی معرفتی شده است؛ این نسخه‌ها عمدتاً مربوط متعلق به آیت‌الله حاج میرزا عبدالله سرابی، آیت‌الله حاج میرزا سید محمد باقر موسوی صفوی شیرازی مشهور به ملا باشی و آیت‌الله حاج میرزا یوسف مجتهد تبریزی بوده که اخیراً از بازماندگان آن مرحومان برای کتابخانه بزرگ خریداری شده یا از سوی آنان اهدا گردیده است. گفتنی است که در این مقطع زمانی (بهار - تابستان ۱۳۸۲ ش) تعداد

۲۹۳ نسخه به صورت خریداری و ۲۰۲ دستنویس نیز از سوی افراد خیر و مؤمن به این کتابخانه بزرگ اهدا یا وقف گردیده است.

۷۰. مرعشی نجفی، محمود:

" نسخه‌های جدید: گزیده‌ای از نسخه‌های نفیس و کهن خریداری شده یا اهدایی".
رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۱۰، ش ۱-۲ (پیاپی ۳۵-۳۶)، بهار - تابستان ۱۳۸۳ ش، صص ۳-۳۰؛ فارسی.
در این مقاله بیش از ۱۵۰ نسخه خطی نفیس عربی و فارسی به صورت نامگوی گزارش شده است.

۷۱. مرعشی نجفی، محمود:

" نسخه‌های نویافته: بخشی از نسخه‌های خطی نفیس، خریداری شده در سال ۱۳۸۴ ش".
رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۱۲، ش ۱-۲ (پیاپی ۴۳-۴۴)، بهار - تابستان ۱۳۸۵ ش، صص ۱۰۶-۱۸۹؛ فارسی.
در این مقاله ۳۳۳ نسخه خطی نفیس عربی، فارسی، ترکی و امهری (حبشی) که در سال ۱۳۸۴ از سوی کتابخانه خریداری گردیده، به اختصار گزارش شده است.

۷۲. مرعشی نجفی، محمود:

نسخه‌های نویافته: گزارش از گزیده نسخه‌های خطی خریداری شده [توسط] کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی [در سال‌های] ۱۳۸۶-۱۳۸۷ ش.
قم: کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۷ ش، ۲۸۲ ص + ۹۷ تصویر، وزیری، فارسی.
در این اثر فهرست اختصاری ۷۸۳ نسخه خطی نفیس به زبان‌های عربی، فارسی و ترکی آمده است که بین ماه فروردین سال ۱۳۸۶ تا نیمه دی ماه ۱۳۸۷ از سوی این کتابخانه، خریداری گردیده است. باید افزود که در مراحل نهایی چاپ این اثر، شوربختانه، تصاویر کتاب کلینی نامه، به اشتباه در انجام این اثر به چاپ رسیده است!

۷۳. شیروانی، محمد:

"صلوة الجمعة: برخی منابع مربوط به نماز جمعه [در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، کتابخانه وزیری یزد و کتابخانه آیت الله مرعشی در قم]".
 رک. مجله کتابداری (تهران): دفتر ۱۰، ۱۳۶۴ ش، صص ۶۳-۶۶؛ فارسی.
 در این مقاله رساله‌های نماز جمعه، بر اساس نسخ خطی کتابخانه سه گانه فوق، به اختصار نسخه‌شناسی شده است.

۷۴. مختاری، رضا؛ شفیعی، حسین:

فهرست آثار خطی شیخ مفید در کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره).
 رک. ۱. قم: کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۴۱۳ ه، وزیری،
 ۱۵۴ ص؛ ۲. جمع پریشان (قم، ۱۳۸۲ ش): ج ۱، صص ۴۹۳-۵۰۸ (با اندکی
 تغییرات)؛ فارسی.

۷۵. رفیعی علامرودشتی، علی:

"مقام و منزلت علمی، آثار و تألیفات [حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)]".
 رک. شهاب شریعت (قم، ۱۳۷۳ ش): صص ۲۱۰-۲۳۵؛ فارسی.
 در ضمن این مقاله از ۱۴۸ اثر چاپی و خطی از تألیفات و آثار علمی معظم له موجود
 در کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) به اختصار گزارش شده است.

۷۶. مرعشی نجفی، محمود؛ [با همکاری: محمد حسین اوسطی]:

گنجینه: فهرست بخشی از نسخه‌های خطی فارسی و عربی منسوب به دانشمندان
 سمرقند، بخارا و خوارزم «مؤلفان، مصححان و کاتبان» در کتابخانه بزرگ
 حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، قم - ایران (به مناسبت همایش بین
 المللی هزار و دویست و بیست و پنجمین سالگرد ولادت امام بخاری ۱۴۱۹ ه/
 ۱۹۹۸ م - سمرقند).

قم: کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۷۷ ش،
 وزیری، ۳۱۷ ص + ۱۰۴ تصویر؛ فارسی.

۷۷. رفیعی علامرودشتی، علی:

"فهرست دستنوشته‌های آثار مرحوم آیت‌الله العظمی مرعشی موجود در گنجینه جهانی نسخه‌های خطی".

رک. درآمدی بر دائرة المعارف کتابخانه‌های جهان (قم، ۱۳۷۴ ش): صص ۷۴-۷۵؛ فارسی.

۷۸. مرعشی نجفی، محمود:

"فهرست آثار خطی خواجه نصیرالدین طوسی در کتابخانه [آیت‌الله العظمی مرعشی (ره)]".

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۳، ش ۲ (پیاپی ۸)، تابستان ۱۳۷۶ ش، صص ۶-۲۹؛ فارسی.

در این فهرست ۲۷۶ نسخه خطی از آثار خواجه نصیر طوسی، موجود در کتابخانه به صورت نامگوی گزارش گردیده است.

۷۹. مرعشی نجفی، محمود:

"نسخه‌های نهایی شیخ طوسی [موجود در کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)]".

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۳، ش ۳ (پیاپی ۹)، پاییز ۱۳۷۶ ش، صص ۳-۴؛ فارسی.

۸۰. مرعشی نجفی، محمود:

"میراث خطی کتابخانه: نسخه‌های کهن و جدید نهج البلاغه".

رک. مجله [میراث] شهاب (قم): س ۴، ش ۱ (پیاپی ۱۱). بهار ۱۳۷۷ ش، صص ۷۷-۹۲؛ فارسی.

در این فهرست ۲۵ نسخه خطی نفیس و ۱۹ دستنویس جدید کتاب شریف نهج البلاغه به صورت نامگوی توصیف گردیده است.

۸۱. مرعشی نجفی، محمود:

"میراث خطی کتابخانه: نسخه‌های خطی ذخیره خوارزمشاهی".

رک. [مجله] میراث شهاب (قم): س ۴، ش ۲ (پیاپی ۱۲)، تابستان ۱۳۷۷ ش، صص ۱۰-۱۴؛ فارسی.

در این فهرست ۸ نسخه خطی نفیس ذخیره خوارزمشاهی موجود در این کتابخانه به صورت نامگوی توصیف گردیده است.

۸۲. موسوی، میرمحمود:

"نسخه‌های خطی ابن سینا [در کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)]."

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۶، ش ۱ (پیاپی ۱۹)، بهار ۱۳۷۹ ش، صص ۸۷-۹۹؛ فارسی.

در این مقاله ۷۸ دستنویس از آثار شیخ الرئیس ابوعلی سینا به اختصار توصیف گردیده است.

۸۳. موسوی، میرمحمود:

فهرست الفبایی دستنویس‌های علوم قرآنی در کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله

العظمی مرعشی نجفی (ره).

فارسی، ۱۳۸۰ - ۱۳۸۱ ش، این فهرست منتشر نشده، که گویا فقط بخشی از آن نگارش یافته، نزد نگارنده آن در کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم نگهداری می‌شود.

۸۴. موسوی، میرمحمود:

آثار شیخ طوسی در کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره).

فهرستی از ۵۷ اثر دستنویس از آثار شیخ طوسی (ره) موجود در کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) است.

رک. میراث شهاب (قم): س ۱۳، ش ۱-۲ (پیاپی ۴۷-۴۸)، بهار - تابستان ۱۳۸۶ ش، صص ۱۸۹-۲۴۳، فارسی.

۸۵. متقی، حسین:

کتابشناسی و نسخه‌شناسی کتاب اصول هندسه اقلیدس در کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره).

در این فهرست ۴۴ دستنویس از آثار اقلیدس صوری و آثار وابسته به کتاب اصول هندسه اقلیدس که در این کتابخانه بزرگ موجود است، به تفصیل معرفی شده است. این کتابشناسی هنوز منتشر نشده است.

۸۶. متقی، حسین:

دستنویس‌های هندسه در کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره).

در این فهرست ۵۳ عنوان اثر در موضوع هندسه، در بیش از یکصد نسخه خطی موجود در این کتابخانه ارزشمند، گزارش گردیده است که به حول و قوه الهی در دفتر دوم نشریه جنگ انجمن فهرست‌نگاران نسخه‌های خطی منتشر می‌گردد.

۸۷. متقی، حسین:

فهرستواره دستنویس‌های تاریخ علم (فیزیک، شیمی، کیمیا، ریاضیات، ستاره‌شناسی و احکام نجوم) موجود در کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره).

در این فهرستواره بیش از یک هزار دستنویس مرتبط با تاریخ علم مسلمانان که در این گنجینه ارزنده نگهداری می‌گردد، به اجمال معرفی گردیده است. این فهرستواره مهم، مراحل نهایی نگارش خود را می‌گذراند و ان شاء الله در آینده‌ای نزدیک منتشر می‌گردد.

۸۸. بدوی، محمد باقر:

" ۱۱۰ نسخه خطی درباره امام علی - علیه السلام - (از گنجینه خطی کتابخانه آیت‌الله

العظمی مرعشی نجفی) "

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۷، ش ۱ - ۲ (پیاپی ۲۳ - ۲۴)، بهار - تابستان

۱۳۸۰ ش، صص ۶۱ - ۶۸؛ فارسی.

۸۹. امینی پور، عبدالله:

" معرفتی مجموعه مخطوطات آیت الله حاج سید مصطفی خمینی در کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) ".
 رک. مجله کتاب ماه دین (تهران): س ۵، ش ۳-۴، دی-بهمن ۱۳۸۰ ش، صص ۷۸-۸۱؛ فارسی.

۹۰. مرعشی نجفی، محمود؛ [با همکاری: حسین متقی و میر محمود موسوی]:
 فهرست نسخه های خطی آثار علامه عبدالعلی بیرجندی در کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی (ره)

رک. قم: کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۱ ش، وزیری، ۳۶ ص + ۱۴ تصویر؛ مجله میراث شهاب (قم): س ۸، ش ۱ (پیاپی ۲۷)، بهار ۱۳۸۱ ش، صص ۱۵-۲۸؛ فارسی.

در این فهرست ۲۸ دستنویس از آثار علامه بیرجندی موجود در این کتابخانه به صورت تفصیلی معرفی شده است. گفتنی است که در چاپ مجدد این مقاله در مجله میراث شهاب، از آن با عنوان بیرجندی نامه یاد شده است.

۹۱. مرعشی نجفی، محمود؛ [با همکاری: حسین متقی]:

فهرست نسخه های خطی آثار علامه سید رکن الدین حیدر حسینی آملی (د. پس از سال ۷۸۷ ه) در کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره).

۱. قم: کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۲ ش، وزیری، ۲۴ ص + ۱۲ تصویر؛ ۲. سالنامه میراث ماندگار (قم): دفتر ۱، ۱۳۸۲ ش، صص ۴۳-۵۶؛ فارسی.
 در این فهرست ۷ دستنویس از آثار مرحوم علامه سید حیدر آملی موجود در این کتابخانه به صورت تفصیلی گزارش گردیده است.

۹۲. مرعشی نجفی، محمود؛ [با همکاری: حسین متقی]:

فهرست نسخه های خطی آثار علامه قاضی نورالله مرعشی شوشتری (شهید در سال ۱۰۱۹ ه) در کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره).
 رک. قم: کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۱ ش، وزیری،

۳۹ ص + ۴۵ تصویر؛ سالنامه میراث ماندگار (قم): دفتر ۱، ۱۳۸۲ ش، صص ۱۱-۴۲؛ فارسی.

در این فهرست ۳۱ دستنویس از آثار شهید علامه قاضی نورالله شوشتری، موجود در این کتابخانه به صورت تفصیلی گزارش گردیده است.

۹۳. مرعشی نجفی، محمود؛ [با همکاری حسین متقی]:

نسخه‌های خطی کهن و نفیس نهج البلاغه و شروح، گزیده‌ها و ترجمه‌های آن در کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) - گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی.

قم: کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۱ ش، وزیری، ۱۲۲ ص + ۹۶ تصویر؛ فارسی.

در این فهرست ۱۱۶ دستنویس نفیس نهج البلاغه و آثار وابسته به آن کتاب شریف، موجود در این کتابخانه به صورت تفصیلی گزارش گردیده است.

۹۴. صدرایی خویی، علی:

"اجازات الاعلام: فهرست نسخه‌های خطی اجازات موجود در کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)".
رک. سالنامه میراث ماندگار (قم): دفتر ۱، ۱۳۸۲ ش، صص ۱۵۹-۲۲۶؛ فارسی.

۹۵. حسینی اشکوری، سید احمد؛ (زیر نظر: سید محمود مرعشی):

[چند نسخه خطی از آثار مرحوم ملاعلی خیابانی تبریزی در کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)].

رک. فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی آیت‌الله العظمی مرعشی (قم)، ۱۳۶۵ ش): ج ۱۲، صص ۶۱-۷۸؛ فارسی.

در این بخش از فهرست، در حدود ۲۹ دستنویس عربی و فارسی (شماره‌های ۴۴۷۲-۴۵۰۱) از آثار مخطوط مرحوم حاج ملاعلی خیابانی توصیف گردیده است.

۹۶. مرعشی نجفی، محمود؛ (با همکاری: گروه فهرست‌نگاران کتابخانه):
[نسخه‌های خطی کتابخانه و آثار مرحوم علامه آیت‌الله محمدباقر بهاری همدانی در
کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)].
رک. فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی (قم)،
۱۳۸۲ ش): ج ۳۱، صص ۱۲۴ - ۲۶۶؛ فارسی.
در این فهرست ۹۵ دستنویس عربی و فارسی (شماره‌های ۱۲۲۷۶ - ۱۲۳۷۱)،
توصیف گردیده است.

۹۷. مرعشی نجفی، محمود؛ (با همکاری: گروه فهرست‌نگاران کتابخانه):
[نسخه‌های خطی کتابخانه و آثار مرحوم صدرالاسلام محمدامین امام جمعه
خویی (ره) در کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)].
رک. فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی (ره)
(قم، ۱۳۸۲ ش): ج ۳۱، صص ۴۳ - ۱۲۴؛ فارسی.
در این فهرست ۴۷ دستنویس عربی و فارسی (شماره‌های ۱۲۲۲۸ - ۱۲۲۷۵)،
توصیف گردیده است.

۹۸. مرعشی نجفی، محمود؛ امینی، محمد حسین:
فهرستواره نسخه‌های خطی آثار فیض کاشانی در کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله
العظمی مرعشی نجفی (ره).
قم: کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۷ ش، وزیری، ۵۰۱ ص +
۹۵ تصویر.

در این اثر، فهرست تفصیلی بیش از ۴۶۴ دستنویس عربی و فارسی از آثار علمی
مرحوم فیض کاشانی موجود در این کتابخانه، به مناسبت همایش بزرگداشت آن عالم
فرزانه (اردیبهشت ۱۳۸۷ ش تهران، قم و کاشان) گزارش شده است.

۹۹. مرعشی نجفی، محمود؛ (با همکاری: محمد حسین امینی):
[نسخه‌های خطی کتابخانه و آثار مرحوم علامه فیض کاشانی (ره) و خاندان وی در
کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)].

رک. فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) (قم، ۱۳۸۵ ش): ج ۳۴، صص ۱۱-۵۴۳.
گفتنی است که بیش‌ترین نسخه‌های خطی این مجموعه نفیس که متعلق به خاندان علامه فیض کاشانی (ره) در کاشان بوده، اخیراً برای کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) خریداری گردیده و در ضمن جلد ۳۴ فهرست کتابخانه به تفصیل معرفی گردیده است. در این فهرست ۲۵۱ دستنویس عربی و فارسی (شماره‌های ۱۳۴۰۱-۱۳۶۵۱)، توصیف گردیده است.

۱۰۰. مرعشی نجفی، محمود؛ (با همکاری: محمد حسین امینی):
[نسخه‌های خطی کتابخانه و آثار مرحوم علامه فیض کاشانی (ره) و خاندان وی در کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)].
رک. فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی (ره) (قم، ۱۳۸۵ ش): ج ۳۴، صص ۱۱-۵۴۳؛ فارسی.
در این فهرست ۲۵۱ دستنویس عربی و فارسی (شماره‌های ۱۳۴۰۱-۱۳۶۵۱)، توصیف گردیده است.

۱۰۱. مرعشی نجفی، محمود؛ (با همکاری: حسین متقی):
شناختنامه علامه سید عبدالهادی حسینی دلجانی: از عالمان سده ۱۱ ه و تعدادی از آثار علمی موجود وی در کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره).
قم: کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی، ۱۳۸۶ ش، ۴۰ ص؛ میراث شهاب (قم): س ۱۳، ش ۳-۴ (پیاپی ۴۹-۵۰)، پاییز-زمستان ۱۳۸۶، صص ۳-۲۰، فارسی.

در این فهرست به اختصار چند اثر دستنویس نفیس از آثار علامه حسینی دلجانی (ره) موجود در این کتابخانه و کتابخانه مدرسه فیضیه، به مناسبت همایش بزرگداشت آن مرحوم در سال ۱۳۸۶ ش در شهرستان دلجان، منتشر گردیده است.

۱۰۲. مرعشی نجفی، محمود؛ [با همکاری: حسین متقی]:

فهرست دستنوشته‌های آثار علامه خواجه نصیرالدین محمد بن محمد طوسی (د. ۶۷۲ هـ) در کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، قم - ایران.
 قم: کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۴ ش، ۲۰۴ ص،
 وزیری؛ فارسی.

در این فهرست به اختصار حدود ۳۲۳ دستنویس نفیس از آثار علامه خواجه نصیرالدین طوسی (ره) موجود در این کتابخانه، به مناسبت همایش اختر فیزیک و بزرگداشت خواجه نصیر طوسی در سال ۱۳۸۴ ش در تبریز منتشر گردیده است.

۱۰۳. مرعشی نجفی، محمود؛ [با همکاری: حسین متقی و میر محمود موسوی]:

کتابشناسی دستنوشته‌های آثار علامه خواجه نصیرالدین محمد بن محمد طوسی (د. ۶۷۲ هـ) در کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره).
 قم: کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۷ ش، ۳۸۱ ص + ۴۰
 تصویر، وزیری؛ فارسی.

در این فهرست حدود ۳۵۴ دستنویس نفیس از آثار علامه خواجه نصیرالدین طوسی (ره) موجود در این کتابخانه، به تفصیل معرفی گردیده است. این اثر به مناسبت همایش بین‌المللی هفتصد و پنجاهمین سالگشت درگذشت دانشمند بزرگ خواجه نصیرالدین طوسی که در اسفند ماه ۱۳۸۷ از سوی دانشگاه صنعتی خواجه نصیر در تهران برگزار گردید، منتشر شده است.

۱۰۴. مرعشی نجفی، محمود؛ موسوی، میر محمود:

بخشی از دستنوشته‌های آثار علامه دوران شیخ بهاء‌الدین عاملی (د. ۱۰۳۰ هـ) در کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره).
 قم: کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۷ ش، ۴۱۰ ص + ۸۰
 تصویر، وزیری؛ فارسی.

در این فهرست گزارشی از ۳۸۹ نسخه و ۱۳ اجازه از شیخ بهائی (ره) موجود در این کتابخانه آمده است. این اثر به مناسبت نکوداشت شیخ بهاء‌الدین محمد عاملی در زمستان ۱۳۸۷ در تهران و مشهد منتشر شده است.

۱۰۵. مرعشی نجفی، محمود؛ [با همکاری: حسین متقی]:

کتابشناسی آثار دستنویس علامه کمال‌الدین ابوعلی میثم بن علی بحرانی (د. ۶۹۹ هـ) موجود در کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره).

قم: کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۵ ش، ۱۱۲ ص + ۲۴ تصویر، وزیری؛ میراث شهاب (قم): س ۱۲، ش ۳-۴ (پیاپی ۴۵-۴۶)، پاییز-زمستان ۱۳۸۵ ش، صص ۲۵-۸۸؛ فارسی.

در این فهرست ۴۶ دستنویس، از آثار علامه ابن میثم بحرانی (ره)، به تفصیل توصیف گردیده است. این اثر به مناسبت دومین اجلاس بین‌المللی بزرگداشت علامه ابن میثم بحرانی در تهران، دی ماه ۱۳۸۵ منتشر شده است.

۱۰۶. متقی، حسین:

فهرست آثار دستنویس فیلسوف بزرگ و پزشک نامی ایرانی، محمد بن زکریای رازی (د. ۳۱۱ هـ) در کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، «گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی»، قم - ایران.

در این فهرست ۲۲ دستنویس از آثار محمد بن زکریای رازی، به صورت تحلیلی توصیف گردیده است. این مقاله هنوز منتشر نشده است.

۱۰۷. مرعشی نجفی، محمود؛ متقی، حسین:

کلینی نامه: کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی کتاب الکافی، و شروح و حواشی و ترجمه‌های موجود آن در کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، اثر فقیه و محدث نامدار شیعی علامه ابو جعفر محمد بن یعقوب کلینی رازی (در گذشته سال ۳۲۹ هـ).

قم: کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۷ ش، ۵۶۰ ص + ۱۰۳ تصویر، وزیری؛ فارسی.

در این فهرست دستنوشته، در حدود ۲۰۶ نسخه خطی نفیس الکافی، اثر ارزشمند محدث سترگ، کلینی رازی (ره) و برخی شروح و تعلیقات موجود آن در این کتابخانه بزرگ، به تفصیل توصیف گردیده است. این کتاب‌شناسی همزمان با کنگره بزرگداشت محدث کلینی (ره) در ۱۳۸۸ ش در قم، منتشر گردیده است.

۱۰۸. طالعی، عبدالحسین:

" کلینی نامه و معرفی آن."

رک. کتاب ماه کلیات (تهران): ش ۱۴۲، مهر ۱۳۸۸، صص ۳۰-۳۷؛ فارسی.

۱۰۹. متقی، حسین:

" طرح بازنگاری برخی فهارس نسخه‌های خطی به بهانه معرفی یک مجموعه فلسفی نفیس یکصد رساله‌ای (ش ۲۸۶) موجود در کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)."

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۱۱، ش ۳-۴ (پیاپی ۴۱-۴۲)، پاییز-زمستان ۱۳۸۴ ش، صص ۱۰۳-۱۶۲؛ فارسی.

۱۱۰. العلوی، عادل؛ (با همکاری: حسین متقی):

" بعض المصادر العربیة فی الامام المهدی - علیه السلام - [المطبوعة والمخطوطة فی المكتبة العامة لسیدنا الأستاذ سماحة آية الله العظمی السید المرعشی النجفی - قدس سره -]".
رک. رسالات اسلامیة (قم، ۱۴۲۱ هـ): ج ۷، صص ۸۹-۱۲۷؛ عربی.

۱۱۱. مرعشی نجفی، محمود:

اجازات و نامه‌های آیت‌الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی (ره) به آیت‌الله العظمی سید شهاب‌الدین مرعشی نجفی (ره).

قم: کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۷ ش، ۳۲ ص + ۳ تصویر، وزیری؛ فارسی.

در این فهرست، متن تعدادی از اجازات و نامه‌های بین آن دو بزرگوار به مناسبت همایش بزرگداشت مرجع عالیقدر آیت‌الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی (ره) در آذر ماه ۱۳۸۸ در اصفهان، منتشر گردیده است.

۱۱۲. حائری [صنعتگر]، محمدعلی (زیر نظر سید محمود مرعشی):

فهرست نسخه‌های عکسی کتابخانه عمومی حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره).
(مجلدات ۱-۲)

قم: کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۶۹-۱۳۷۰ ش، وزیری؛ فارسی.

جلد نخست: ۱۳۶۹ ش، ۴۷۵ ص؛ معرفّی نسخه‌های عکسی شماره «۱ - ۵۰۰».
جلد دوم: ۱۳۷۰ ش، ۴۹۸ ص؛ معرفّی نسخه‌های عکسی شماره «۵۰۱ - ۱۰۰۰».
گفتنی است که در این کتابخانه بیش از ۲۵۰۰ نسخه عکسی تصویربرداری شده از نسخه‌های خطّی ده‌ها کتابخانه ایران و یا سایر کشورهای جهان، موجود است که ۱۰۰۰ نسخه آن، در طّی دو جلد، از سوی مرحوم حائری فهرست گردیده است و باقی آن نیز در طّی سه جلد از سوی آقای حافظیان گزارش گردیده است که در ادامه همین نوشتار، معرفّی شده است.

۱۱۳. مختاری، رضا:

"نسخه شناخت‌های عکسی"

رک. آینه پژوهش (قم): س ۱، ش ۵، بهمن - اسفند ۱۳۶۹ ش، صص ۲۷ - ۳۲ و ش ۶، فروردین - اردیبهشت ۱۳۷۰ ش، ص ۱۲۳ (استدراک)؛ جمع پریشان (قم)، ۱۳۸۳ ش؛ ج ۲؛ صص ۱۰۴ - ۱۱۶؛ فارسی.

۱۱۴. طالبی هنزایی، محمّد جواد:

فهرست نامگوی نسخه‌های عکسی موجود در کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی

نجفی (ره).

فهرست دستنوشته نسخه‌های عکسی مربوط به دستنویس‌های کتابخانه خصوصی و عمومی ایران و خارج از کشور است، که در قالب فیش‌های فهرست‌نگاری مشتمل بر نسخه‌های عکسی شماره «۱۰۰۱ - ۱۶۰۰» بین سال‌های ۱۳۷۶ - ۱۳۷۹ ش تنظیم گردیده که البته کامل و دقیق نیست و احتیاج به بازنگری کلی دارد. ناگفته نماند، آقای محمّد علی صالحی نیز یک فهرست برگه‌ای (فیش کارت) از روی همین فهرست نامگوی تهیه نموده است که در بخش مربوطه در کتابخانه نگهداری می‌گردد.

۱۱۵. حافظیان بابلی، ابوالفضل:

نسخه‌های عکسی (در کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، قم - ایران).

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۹، ش ۱ (پیاپی ۳۱)، بهار ۱۳۸۲، صص ۴۰ - ۷۰

(بخش اول)؛ س ۹، ش ۳-۴ (پیایی ۳۳-۳۴)، پاییز و زمستان ۱۳۸۲، صص ۸۱-۱۱۹
 (بخش دوم)؛ س ۱۰، ش ۱-۲ (پیایی ۳۵-۳۶)، بهار-تابستان ۱۳۸۳ ش، صص ۴۷-
 ۷۲ (بخش سوم)؛ س ۱۰، ش ۳ (پیایی ۳۷)، پاییز ۱۳۸۳ ش، صص ۲۹-۶۲ (بخش
 چهارم)؛ س ۱۰، ش ۴ (پیایی ۳۸)، زمستان ۱۳۸۳ ش، صص ۴۱-۷۴ (بخش پنجم)؛
 س ۱۱، ش ۱-۲ (پیایی ۳۹-۴۰)، بهار-تابستان ۱۳۸۴ ش، صص ۲۰۱-۲۸۰ (بخش
 ششم)؛ س ۱۱، ش ۳-۴ (پیایی ۴۱-۴۲)، پاییز-زمستان ۱۳۸۴ ش، صص ۱۶۳-۲۱۴
 (بخش هفتم)؛ س ۱۲، ش ۱-۲ (پیایی ۴۳-۴۴)، بهار-تابستان ۱۳۸۵ ش، صص ۲۲۹-
 ۲۷۱ (بخش هشتم)؛ س ۱۲، ش ۳-۴ (پیایی ۴۵-۴۶)، پاییز-زمستان ۱۳۸۵، صص
 ۱۱۱-۱۸۱ (بخش نهم)؛ س ۱۳، ش ۱-۲ (پیایی ۴۷-۴۸)، بهار-تابستان ۱۳۸۶، صص
 ۳۵-۱۱۲ (بخش دهم)؛ س ۱۳، ش ۳-۴ (پیایی ۴۹-۵۰)، پاییز-زمستان ۱۳۸۶، صص ۶۱-
 ۱۲۴ (بخش یازدهم)؛ س ۱۴، ش ۲ (پیایی ۵۲)، تابستان ۱۳۸۷، صص ۸۹-۱۴۲
 (بخش دوازدهم)؛ س ۱۴، ش ۳-۴ (پیایی ۵۳-۵۴)، پاییز-زمستان ۱۳۸۷، صص
 ۲۰۲-۲۶۴ (بخش سیزدهم)، فارسی.

فهرست تفصیلی برای نسخه‌های عکسی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی
 نجفی (ره) است که اختصاص به معرفی نسخه‌های عکسی شماره ۱۰۰۱ به بعد (به
 جز مجموعه‌ها) دارد.

۱۱۶. حافظیان بابلی، ابوالفضل (زیر نظر سید محمود مرعشی):

فهرست نسخه‌های عکسی کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره).
 قم: کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۷-۱۳۸۸ ش، وزیری، فارسی.
 جلد سوم: ۱۳۸۷ ش، ۷۱۳ ص، معرفی نسخه‌های عکسی شماره «۱۰۰۱-۱۳۰۰».
 جلد چهارم: ۱۳۸۸ ش، ۶۰۱ ص، معرفی نسخه‌های عکسی شماره «۱۳۰۱-۱۶۰۰».
 جلد پنجم: ۱۳۸۸ ش، ۵۲۵ ص + ۸۸ تصویر، معرفی نسخه‌های عکسی شماره
 «۱۶۰۱-۲۰۰۰».

در این سه جلد، هزار نسخه عکسی مربوط به دستنویس‌های نفیس از کتابخانه‌های
 کشورهای مختلف جهان که در این کتابخانه موجود است، به تفصیل گزارش گردیده
 است.

۱۱۷. طاهری مقدم، حسن:

فهرست نامگوی میکروفیلم دستنویس های برخی کتابخانه های ایران و سایر کشورها موجود در بخش ریزنگاری کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره). فارسی، این فهرست نامگوی در دفتر ثبت مخصوص نگاشته شده که اکنون در آرشیو بخش ریزنگاری (میکروگرافی) کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم نگهداری می شود. فهرست نامگوی بخشی (حدود ۱۵۰۰ عنوان) از میکروفیلم های نسخه های خطی مربوط به برخی کتابخانه های ایران و خارج از کشور است که شامل عنوان اثر، مؤلف، شماره میکروفیلم، محل نگهداری اصل نسخه ها (نام کتابخانه، کشور و شهر) به همراه شماره آن ها در آن کتابخانه می باشد. گفتنی است که در این کتابخانه بیش از ۳۵۰۰ میکروفیلم (میکروفیش) وجود دارد که از روی نسخه های خطی نفیس موجود در کتابخانه های مهم جهان، به همت تولیت و ریاست کتابخانه، جناب دکتر سید محمود مرعشی، در سفرهای مختلف به کشورهای اروپایی و ... طی سال ها تهیه و در این فرهنگستان بزرگ اسلامی برای پژوهشگران مهیا گردیده است. امید است به زودی، فهرستی تفصیلی و جامع از این آثار بسیار نفیس تهیه و به جامعه فرهنگی و سایر پژوهشگران نسخه های خطی، که امکان دسترسی به اصل نسخه ها در کتابخانه های مختلف ایران و جهان برای آن ها فراهم نیست، تقدیم گردد.

۱۱۸. متقی، حسین؛ (إشراف: د. السید محمود المرعشی النجفی):

معجم الآثار المخطوطة حول أمير المؤمنين الإمام علي بن أبي طالب - عليه السلام -
الدليل الببليوغرافي لـ «۱۰/۰۰۰» مخطوطة محفوظة في مكتبات العالم.
قم: مكتبة آية الله العظمى المرعشى النجفى (ره)، ۱۴۲۳ هـ / ۲۰۰۳ م، وزیری، ۸۵۰
ص، عربی.

یکی از آرزوهای این کمینه، از سال های دور، تهیه یک کتاب شناسی جامع و نسبتاً کاملی - با تأکید بر نسخه های خطی - از آثارى که به نوعی با حضرات معصومین - علیهم السلام - مرتبط بوده باشند، به این نیت که اگر روزی توفیق، انگیزه و همتی بلند از سوی دولتمردان شیعی دین گرا و قانونگذاران ژرف اندیش برای تأسیس «کتابخانه

تخصصی اهل البیت، علیهم السلام»، در ذهن و قلب آنان ایجاد شود، برای تهیه تصاویر آثار دستنویس از کتابخانه‌های سراسر جهان و داده‌های نخستین این نسخه‌ها، با مشکلی مواجه نباشند و به سرعت به آن داده‌ها، دسترسی پیدا کنند؛ نگارنده از سال ۱۳۷۳ ش به تهیه بخش‌هایی از این کتاب‌شناسی همّت گمارد، تا اینکه «سال ۱۳۷۹ ش» از سوی رهبر انقلاب اسلامی، سال امام علی - علیه السلام -، نامگذاری گردید، در آن سال، بخش مربوط به آن حضرت، عجالاً با سرعت بیش‌تری از منابع و فهرس استخراج گردید و در یک جلد منتشر گردید که در فوق بدان اشاره گردید. در این اثر بیش از ۱۰/۰۰۰ دستنویس به زبان‌های عربی، فارسی، ترکی، اردو و... موجود در کتابخانه‌های جهان در بیش از ۵۰۰۰ عنوان به اختصار توصیف گردیده است. گفتنی است به جهت حضور دو دهه این کمینه در این کتابخانه، به تدریج نسخه‌های خطی فهرست شده و تا حدودی فهرست نشده نیز برای این امر، ملاحظه گردیده است. لازم به توضیح است که از سال ۱۳۷۹ - ۱۳۸۸ ش، با بررسی منابع و فهرس دیگر، الحمدلله، ۱۰/۰۰۰ نسخه دیگر مرتبط با آن حضرت، شناسایی گردیده است که ان شاء الله به فضل الهی با ویراست جدید با داده‌های ۲۰/۰۰۰ نسخه، یکجا منتشر خواهد گردید. از آن‌جا که بیشترین نسخه‌های خطی معرفی شده در این معجم، مربوط به نسخه‌های خطی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) است، در این نوشتار، یادی از این اثر می‌شود.

۱۱۹. گروه کاربران بخش اطلاع رسانی کتابخانه (با مدیریت محمّدباقر مقدم):

[فهرست دیجیتالی دستنویس‌های اسلامی کتابخانه‌های ایران و برخی کشورهای جهان].
از امور پژوهشی بس ارزنده و کلیدی که در سال‌های اخیر با تحمّل رنج‌ها، مشقّات و زحمات فراوان در حوزه دستنویس‌های اسلامی صورت گرفته است، تهیه فهرستی مشترک از نسخه‌های خطی موجود در کتابخانه‌های ایران و برخی کتابخانه‌های جهان به صورت دیجیتالی است. بخش اطلاع رسانی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) بر این کار همّت گمارده است؛ این فهرست مشتمل بر داده‌های صدها فهرس نسخه‌های خطی به زبان‌های عربی، فارسی و... حاوی اطلاعات و داده‌های نامگوی بیش از چهار صد هزار دستنویس از کتابخانه‌های ایران و جهان به زبان‌های عربی، فارسی، ترکی،

اردو و... می‌باشد. ناگفته نماند دسترسی به داده‌های نسخه‌های خطی یاد شده، اکنون به صورت روی خطی (Online) از طریق شبکه جهانی اینترنت با آدرس اینترنتی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی <http://www.marashilibrary.com> امکان‌پذیر است. باید افزود که در سال‌های اخیر مؤسسات و مراکز مشابه دیگری نیز در زمینه ارائه دیجیتالی محتوای فهرس دستنویس‌ها، اشتغال داشته و دارند، که از آن جمله می‌توان به سایت اطلاع‌رسانی مرحوم آقا بزرگ تهرانی اشاره نمود که به آدرس <http://www.aghabozorg.ir> در دسترس پژوهشگران است.

۱۲۰. امینی، محمدحسین؛ (زیر نظر: سید محمود مرعشی):

آغاز نامه: فهرست سرآغاز نسخه‌های خطی (مجلدات ۱ - ۴).

قم: کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۵ ش، وزیری، فارسی.

فهرستی مشتمل بر سرآغاز بیش از ۵۷۰۰۰ عنوان اثر دستنویس عربی، فارسی، ترکی و اردو موجود در کتابخانه‌های ایران و برخی کشورها است که نگارنده آن طی سال‌ها تلاش و کدوکاو در فهرس دستنویس‌ها و سایر منابع و کتاب‌شناسی‌ها، این اثر را تنظیم نموده است؛ تردیدی نیست که با انتشار این اثر ارزشمند، بسیاری از آثار ناشناخته و مجهول در فهرست‌های داخل و خارج از کشور مورد شناسایی قرار گرفته است. در این اثر سرآغاز و نیز داده‌های نامگوی ۳۱۰۰۰ نسخه عربی، ۲۰۰۰۰ نسخه فارسی و ۶۰۰۰ نسخه ترکی گزارش گردیده است. در جلد اول و دوم (دستنویس‌های عربی) در ۸۰۰ + ۸۰۰ صص، جلد سوم (دستنویس‌های فارسی) در ۱۰۵۶ ص و جلد چهارم (دستنویس‌های ترکی، اردو و پشتو) در ۲۵۶ + ۶ صص. از آنجا که بیش‌ترین آغاز نسخه‌های خطی معرفی از کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی است، لذا در این نوشتار بدان اشاره گردیده است.

۱۲۱. متقی، حسین:

"نسخه‌های طنز (گزیده‌ای از دستنویس‌های طنز و شوخی در کتابخانه حضرت

آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی)".

رک. میراث شهاب (قم): س ۱۴، ش ۱ (پیاپی ۵۱)، بهار ۱۳۸۷، صص ۶۵ - ۱۲۲،

فارسی.

۱۲۲. مرعشی نجفی، محمود:

"تعدادی از نسخ خطی ثقة الاسلام تبریزی خریداری شده برای کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی (ره)".

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۴، ش ۲ (پیاپی ۱۲)، زمستان ۱۳۷۷ ش، صص ۹۲-۹۳، فارسی.

۱۲۳. امامی خویی، محمدامین:

"فهرست کتابخانه صدرالاسلام محمدامین امام جمعه (امامی) خویی".

رک. سالنامه میراث ماندگار (قم): دفتر ۲، ۱۳۸۳ ش، صص ۴۶۹-۵۲۰؛ فارسی. این فهرست دستنوشته به خط صاحب مجموعه (خود نوشت)، به شماره «۸۵۱۷» (رک. فهرست نسخه‌های خطی همین کتابخانه: ج ۲۳، ص ۱۰۱) در کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) - قم نگهداری می‌گردد و اخیراً به همت آقای صدرایی خویی منتشر گردیده است. گفتنی است بخش معظمی از دستنویس‌های کتابخانه مرحوم صدرالاسلام خویی به این کتابخانه بزرگ انتقال یافته و بیش‌ترین آن‌ها در جلد ۳۱ فهرست همین کتابخانه، صص ۴۳-۱۲۴ به تفصیل توصیف و معرفی گردیده‌اند.

۱۲۴. دانش پژوه، محمدتقی:

"یادگار سفر قم [و معرفی چند نسخه خطی از کتابخانه‌های آن شهر]".

رک. عامری نامه (تهران، ۱۳۵۳ ش): صص ۲۴۷-۲۶۳؛ مجله میراث شهاب (قم): س ۱۰، ش ۱-۲ (پیاپی ۳۵-۳۶)، بهار - تابستان ۱۳۸۳ ش، صص ۲۳۹-۲۴۷، فارسی. در این یادداشت‌ها نسخه‌های نفیس چندی از کتب کتابخانه‌های مدرسه فیضیه، مسجد اعظم و همچنین کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) به اختصار معرفی گردیده است.

۱۲۵. مدرّسی طباطبایی، حسین:

[معرفی چند نسخه دیگر از کتابخانه خصوصی سید مهدی لاجوردی در قم].

رک. آشنایی با نسخه‌های خطی (قم، ۱۳۵۵ ش): دفتر اول، صص ۱۰۵-۱۱۷؛ فارسی.

در این فهرست ۴۰ دستنویس به زبان‌های عربی و فارسی، به اختصار توصیف گردیده است. شایسته ذکر است که بیش‌ترین نسخه‌های خطی نفیس کتابخانه خصوصی وی به تدریج به کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) و باقی‌نسخ ایشان نیز اخیراً به مرکز احیای میراث اسلامی در قم انتقال یافته است.

۱۲۶. مرعشی نجفی، محمود:

" دو کتابخانه نفیس شخصی [در همدان]."

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۶، ش ۳ (پیاپی ۲۱)، پاییز ۱۳۷۹ ش، صص ۱۳-۱۸؛ فارسی.

در این مقاله برخی نسخه‌های خطی نفیس دو کتابخانه، از جمله کتابخانه شخصی مرحوم آیت‌الله میرزا موسی حسینی کلانتری همدانی و نیز برخی نسخ خریداری شده، شامل سیاهه صدها دستنویس انتقال یافته به کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) به صورت نامگوی معرفی شده است. گفتنی است که در این فهرست ۷۴ دستنویس (از مجموعه ۸۶ نسخه خطی و ۴۶۰ کتاب چاپی، اهدایی خاندان وی) به اختصار گزارش شده است.

۱۲۷. محفوظ، حسین علی:

" [مخطوطات] خزانه محمدآمین الخنجی بطهران.

رک. مجله معهد المخطوطات العربية (القاهرة): س ۳، ش ۱، ۱۹۵۷ م، صص ۵۵-۶۵؛ عربی.

در این فهرست ۷۷ دستنویس توصیف گردیده است. گفتنی است که تعدادی از نسخ خطی خونجی مشتمل بر ۱۳ نسخه، در سال‌های پیشین به کتابخانه مجمع علمی عربی دمشق اهدا گردیده است (رک. مجله المجمع العلمي العربي: س ۹، ۱۹۳۹ م، صص ۶۳۹-۶۳۹). ناگفته نماند که بخش دیگری از این مجموعه مشتمل بر حدود ۳۰ نسخه به کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم انتقال یافته است. (رک. میراث شهاب: س ۱۲، ش ۴۳-۴۴، بهار و تابستان ۱۳۸۵،

صص ۱۰۹ و ۱۴۸)

۱۲۸. روابط عمومی و امور بین الملل کتابخانه:

"گنجینه نسخه‌های خطی و مجموعه‌های انتقال یافته به کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)".

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۶، ش ۲ (پیاپی ۲۰)، تابستان ۱۳۷۹ ش، صص ۴۷-۵۰؛ فارسی.

۱۲۹. استادی، رضا:

فهرست یکصد و شصت نسخه خطی از یک کتابخانه شخصی.

رک. آشنایی با چند نسخه خطی (قم، ۱۳۵۵ ش): دفتر اول، صص ۱۰۵-۱۱۶؛ فارسی. این نسخه‌ها در واقع دستنویس‌های کتابخانه شخصی آیت‌الله استادی بوده که بعدها به کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) انتقال یافته است.

۱۳۰. مرعشی نجفی، محمود:

"کتابخانه شخصی آیت‌الله بهاری همدانی [انتقال یافته به کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)]."

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۴، ش ۲ (پیاپی ۱۲)، تابستان ۱۳۷۷ ش، صص ۶۷-۷۴ (بخش نخست)؛ ش ۳ (پیاپی ۱۳)، پاییز ۱۳۷۷ ش، صص ۲-۹ (بخش دوم)؛ فارسی.

این گنجینه نفیس که از ۱۰۵ دستنویس آن در این مقاله یاد شده، همراه سایر نسخه‌های آن به کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم انتقال یافته است. گفتنی است که نسخ مذکور به تفصیل فهرست گردیده و در جلد ۳۱، صص ۱۲۴-۲۶۶، فهرست نسخه‌های خطی همین کتابخانه، معرفی شده است.

۱۳۱. مرعشی نجفی، محمود:

"چهار کتابخانه نفیس شخصی".

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۶، ش ۲ (پیاپی ۲۰)، تابستان ۱۳۷۹ ش، صص ۳ - ۲۱؛ فارسی.

این چهار کتابخانه، عبارتند از: کتابخانه آیت‌الله حاج سید برهان المحققین سبزواری، کتابخانه آیت‌الله حاج شیخ مرتضی و محمد هادی تألهی همدانی، کتابخانه حاج میرزا موسی طبیب ساوجی و کتابخانه آیت‌الله میرزا ابوالقاسم موسوی زنجانی که دستنویس‌های آن به کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم انتقال یافته است. در این سیاهه، در مجموع بیش از ۲۳۳ دستنویس نفیس به صورت نامگوی توصیف گردیده است. باید افزود که کتابخانه مرحوم میرزا ابوالقاسم محمد بن کاظم موسوی زنجانی (د. ۱۲۹۱ هـ) در زنجان حاوی نسخ خطی بسیار نفیس اعم از تألیفات بزرگان دین و یا آثار قلمی خود مؤلف بزرگوار آن بوده است که بعد از رحلت آن بزرگوار بین فرزندان عالم و برجسته آن سترگ مرد، یعنی، میرزا ابوالمکارم (د. ۱۳۳۳ هـ)، میرزا ابوطالب (شهید مسموماً ۱۳۲۹ هـ) و میرزا ابوعبدالله (د. ۱۳۱۳ هـ)، تقسیم گردیده که بعد از درگذشت آنان نیز به فرزندانشان انتقال یافته است و متأسفانه به تدریج این مجموعه نفیس و ارزشمند متفرق گردید...؛ الحمدلله در سال‌های اخیر تعدادی از نسخ خطی آن کتابخانه نفیس که متعلق به کتابخانه خصوصی میرزا ابوطالب میرزائی بن ابوالمکارم بن ابوالقاسم موسوی زنجانی، مقیم رشت و یکی از بنی اعمام وی، یعنی سید محمدحسین میزرای بن مهدی بن ابوعبدالله بن ابوالقاسم موسوی زنجانی، مقیم بوده، به کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم منتقل گردیده است. گفتنی است تاکنون در حدود ۷۰ نسخه نفیس از مجموعه آن مرحوم به تدریج به این کتابخانه انتقال یافته است که بیش‌ترین آن‌ها در جلد‌های ۳۱-۳۷ فهرست‌های همین کتابخانه به تفصیل معرفی گردیده است. باید افزود که در ضمن این نوشتار، تعدادی از نسخ خطی انتقال یافته از کتابخانه مرحوم ساوجی (پزشک دربار ناصری)، کتابخانه مرحوم آیت‌الله برهان المحققین سبزواری در سبزواری و کتابخانه‌های مرحومان آیت‌الله شیخ مرتضی تألهی همدانی و آیت‌الله شیخ محمد هادی تألهی همدانی، به کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) نیز معرفی شده است.

۱۳۲. نصیری، فخرالدین:

فهرست بیست و پنج نسخه نفیس به خط علامه مجلسی در کتابخانه فخرالدین نصیری.

[تهران:] ماشین نویسی شده، بی تاریخ، وزیر بزرگ، ۵۳ ص، فارسی.

این فهرست از کتاب و کتابخانه‌های ایران (۱۳۴۷ ش) نقل گردیده و به صورت ماشین نویسی شده در بخش فهرست نویسی نسخه‌های خطی این کتابخانه نگهداری می‌گردد. گفتنی است تمام این نسخ نفیس در سال ۱۳۷۳ ش از صاحب مجموعه، برای کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) خریداری گردیده است.

۱۳۳. مرعشی نجفی، محمود:

"بخش دیگری از نسخه‌های تازه خریداری شده."

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۷، ش ۱-۲ (پیاپی ۲۳-۲۴)، بهار-تابستان ۱۳۸۰ ش، صص ۳۷-۴۶؛ فارسی.

در این مقاله ۳۰ دستنویس بسیار نفیس و مهم از مجموعه کتب کتابخانه مرحوم نصیری گزارش شده است. گفتنی است که بعد از درگذشت مرحوم نصیری، مجموعه نفیس وی پراکنده شده و برخی نیز از کشورهای خارجی سر در آورد! البته خوشبختانه برخی از آثار و دستنویس‌های شیعی این مجموعه نفیس به همت و تلاش تحسین برانگیز آقای سید محمود مرعشی، تولیت و ریاست کتابخانه، از خارج به ایران عودت داده و اکنون در این کتابخانه بزرگ قرار دارد، ولی از سرنوشت سایر نسخ این مجموعه ارزشمند آگاهی‌های چندانی در دست نیست.

۱۳۴. مرعشی نجفی، محمود:

"[برخی] نسخه‌های خطی فخرالدین نصیری."

رک. مجله میراث شهاب (قم): س ۷، ش ۳-۴ (پیاپی ۲۵-۲۶)، پاییز-زمستان ۱۳۸۰ ش، صص ۱۶-۲۵؛ س ۸، ش ۴ (پیاپی ۳۰)، زمستان ۱۳۸۱ ش، ص ۴۴؛ فارسی.

فهرست برخی دستنویس‌های نفیس کتابخانه مرحوم فخرالدین نصیری در تهران است که اخیراً مع الواسطه به کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) انتقال یافته است.

۱۳۵. العلوی، محمد مهدی:

"فهرس مخطوطات [خزانه الحاج الشيخ محمد باقر [البرجندی] فی بیرجند".
رک. مجله لغة العرب (بغداد): ش ۶، ش ۷، ۱۹۲۸ م، صص ۵۱۱-۵۱۸ و ۵۸۹-
۵۹۳؛ عربی.

در این مقاله ۲۰۵ دستنویس عربی و فارسی به اختصار معرفی شده است. گفتنی است که بخش اعظمی از دستنویس‌های نفیس این کتابخانه در سال‌های بعد به کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم انتقال گردیده و به تدریج در برخی مجلدات میانی فهرست‌های این کتابخانه، معرفی شده است.

۱۳۶. افشار، ایرج:

"فهرست [نسخه‌های خطی حسین رهنما در تهران".
رک. نامواره دکتر محمود افشار (تهران، ۱۳۷۳ ش): ج ۸، صص ۴۸۰۶-۴۸۱۴؛
فارسی.

این دستنویس‌ها به سفارش و پی‌گیری‌های آقای ایرج افشار، اخیراً به کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) انتقال یافته است.

۱۳۷. دانش پزوه، محمد تقی:

"کتابخانه دانشکده ادبیات شیراز [و نسخه‌های خطی آن]".
رک. نشریه نسخه‌های خطی (تهران): دفتر ۵، ۱۳۴۶ ش، ص ۲۳۰؛ فارسی.
در این مقاله ۳ دستنویس گزارش گردیده است. گفته شده که نسخه‌های خطی این کتابخانه به کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) در قم انتقال یافته و فقط تصویر نسخه‌ها یا میکروفیلم آن‌ها در کتابخانه یاد شده باقی مانده است که البته این موضوع برای راقم محرز نشده و نیاز به بررسی و تحقیق بیشتر دارد. (رک. گنجینه‌های دستنویس‌های اسلامی در ایران: ص ۸۵)

۱۳۸. شریف، علی:

"فهرست برخی دستنویس‌های موجود در کتابخانه خصوصی آقای حسن نراقی".
رک. صهبای سخن (کاشان، ۱۳۴۸ ش): صص ۱۱-۱۱۲؛ فارسی.

در این فهرست در حدود ۱۸ نسخه خطی به صورت مختصر معرفی شده است. گفتنی است که بخش عمده‌ای از این مجموعه نفیس بعدها برای کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) خریداری گردیده است.

۱۳۹. افشار، ایرج:

"نسخه‌های خطی مهندس سرتیپ عبدالرزاق بغایری".

رک. سالنامه میراث اسلامی ایران (قم): دفتر ۵، ۱۳۷۶ ش، صص ۵۶۶-۵۷۶؛ فارسی.

در این فهرست بیش از ۱۲۰ دستنویس عربی و فارسی به اختصار گزارش گردیده است. بسیاری از دستنویس‌های مرحوم بغایری به کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی (ره) و برخی دیگر هم گویا قرار بوده که به دانشگاه شیراز انتقال یابد، لیکن برای راقم مشخص نشد که چه تعداد از این نسخه‌ها، به این کتابخانه‌ها انتقال گردیده است.

۱۴۰. حافظیان بابلی، ابوالفضل:

"فهرست هفتاد نسخه خطی از یک کتابخانه شخصی در قم".

رک. سالنامه میراث ماندگار (قم): دفتر ۱، ۱۳۸۲ ش، صص ۳۵۶-۴۰۸؛ فارسی. بنا به اظهارات صاحب مجموعه (۱۳۸۳ ش)، بیش‌ترین این دستنویس‌ها اکنون به کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) انتقال یافته است.